

Budget 2024 med plan för perioden 2025-2026
samt mål och inriktningar för Hälaryda
kommun

14

2023KS52

Sammanträdesdatum
2023-06-01

§ 228

Dnr 2023KS52

Budget 2024 med plan för perioden 2025-2028 samt mål och inriktningar för Härryda kommun

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till beslut i kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar *Budget 2024 för Härryda kommun med plan för perioden 2025 - 2028 samt prioriterade mål och övergripande inriktningar* från Alliansen i Härryda vilket innebär:

Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2024 på 20,50 kr per skattekrona.

Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 587 tkr för år 2024.

Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2024.

Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.

Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploateringar.

Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.

Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerrevision.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------

Sammanträdesdatum
2023-06-01

Avstår från att delta

Patrik Linde (S), Ulla-Karin Johansson (S), Thomas Gustafsson (S), Marie Strid (MP) och Björn Mattsson (V) avstår från att delta i beslutet.

Reservation

Peter Arvidsson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Budget 2024 med plan för perioden 2025-2028 samt mål och inriktningar, är en del i kommunens styrmodell. Dokumentet utarbetas årligen av politiken och fastställs av kommunfullmäktige. Här anges kommunfullmäktiges prioriterade övergripande mål och inriktningar för kommande år samt ekonomiska ramar för respektive nämnd. Budgetdokumentet utgår från den av fullmäktige fastställda strategiska planen för mandatperioden, ska ge konkretiseringar samt lyfta fram det som är särskilt viktigt för 2024. Den strategiska planen beskriver det som politiken vill åstadkomma (den förflyttning/förändring som ska skapas) under mandatperioden som helhet.

Beslutsunderlag

- Budget 2024 för Härryda kommun med plan för perioden 2025 - 2028 samt prioriterade övergripande mål och inriktningar från Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Sportpartiet och Kommunpartiet
- Förvaltningens bedömning och underlag för budget 2024-2026 inklusive bilagorna: Befolkningsprognos 2023-2032, Lokalresursplan 2024-2028 tabeller, Investering och exploatering 2024-2028, bostadsförsörjningsprogram 2024-2028
- Synpunkter Budget 2024 från Vision Härryda

Förslag till beslut på sammanträdet

Per Vorberg (M) föreslår med instämmande av Anders Halldén (L) och Håkan Eriksson (KD) att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar *Budget 2024 för Härryda kommun med plan för perioden 2025 - 2028 samt prioriterade mål och övergripande inriktningar* från Alliansen i Härryda vilket innebär:

- kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2024 på 20,50 kr per skattekrona,
- kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen,
- kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 587 tkr för år 2024,

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2023-06-01

- kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2024,
- kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå,
- kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploatering,
- kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr,
- kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.

Peter Arvidsson (SD) föreslår att kommunstyrelsen bordlägger ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden redovisar att han kommer att ställa bordläggning mot att avgöra ärendet idag. Om kommunstyrelsen beslutar att avgöra ärendet idag kommer ordföranden fråga om kommunstyrelsen bifaller Per Vorbergs förslag.

Kommunstyrelsen godkänner redovisad beslutsgång.

Bordläggning och avgöra ärendet idag

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar att avgöra ärendet idag.

Omröstning begärs. Kommunstyrelsen godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för att avgöra ärendet idag

Nej-röst för att bordlägga ärendet

Med 6 ja-röster, 2 nej-röster och 5 avstår beslutar kommunstyrelsen att avgöra ärendet idag. Hur var och en röstade framgår av omröstningslista 1.

Per Vorbergs förslag

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen bifaller Per Vorbergs förslag och finner att så sker.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2023-06-01

Paragrafen är justerad

Signatur justerande			Utdragsbestyrkande
---------------------	--	--	--------------------

Sammanträdesdatum
2023-06-01

Voteringslista: § 228

Ärende: Budget 2024 med plan för perioden 2025-2028 samt mål och inriktningar för Härryda kommun, 2023KS52

Omröstningslista 1

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Per Vorberg (M), ordförande	X		
Mikael Johannison (M), vice ordförande	X		
Patrik Linde (S), 2:e vice ordförande			X
Ulla-Karin Johansson (S), ledamot			X
Peter Arvidsson (SD), ledamot		X	
Gun Wågsjö (C), ledamot	X		
Anders Halldén (L), ledamot	X		
Marie Strid (MP), ledamot			X
Håkan Eriksson (KD), ledamot	X		
Björn Mattsson (V), ledamot			X
Martin Tengfjord (SP), ledamot	X		
Thomas Gustafsson (S), ersättare			X
Robert Thorin (SD), ersättare		X	
Resultat	6	2	5

Alliansen i Härryda

Liberalerna

Centerpartiet

Kommunpartiet

Budget 2024

För Härryda kommun

med plan för perioden 2025 - 2028

samt prioriterade övergripande

mål och inriktningar

version 2023-05-31

Innehåll

1	<i>Inledning</i>	3
1.1	Budgetdokumentets innehåll	3
1.2	Kommunens styrmodell	4
2	<i>Visionen – utgångspunkt för styrningen</i>	5
3	<i>Mål för god ekonomisk hushållning</i>	6
3.1	Finansiella mål för god ekonomisk hushållning	7
3.2	Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning	9
4	<i>Prioriterade mål och inriktningar för 2024 på kommunövergripande nivå</i>	10
5	<i>Skattesats</i>	12
6	<i>Driftbudget</i>	13
6.1	Åtgärder som ingår i vårt budgetförslag	15
6.2	Budget för revisorerna	16
7	<i>Investeringar</i>	17
8	<i>Exploateringar/Betalningsplan</i>	18
9	<i>Långfristig upplåning</i>	19
10	<i>Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden</i>	20
11	<i>Förslag till beslut i kommunfullmäktige</i>	21

1 Inledning

Med Alliansens i Härryda budget tar vi ansvar för att kommunens kärnverksamhet fortsatt kan bedrivas i utvecklingsanda och framtidstro.

Sverige befinner sig i partiell lågkonjunktur med hög inflation. Till detta finns andra oroshärdar som exempelvis Rysslands invasionskrig i Ukraina, nedgången i byggandet av bostäder och andra stora osäkerhetsfaktorer. I dessa tider påverkas hela kommun- och regionsverige av tuffare ekonomiska tider.

Härryda är tack vare den borgerliga politiken Alliansen i Härryda fört under många år, en välskött, framgångsrik och ekonomiskt stabil kommun. Vi har under flera år gjort stora investeringar för att ge kommuninvånarna en ännu bättre kommun att bo i genom nya skolor, förskolor, äldreboenden och fritids-, idrotts- och kulturanläggningar. Detta samtidigt som vi betalat av kommunens alla banklån.

Men i de ekonomiska tider Sverige nu befinner sig i behöver också Härryda, trots mycket välskött ekonomi, vidta tillfälliga och vissa permanenta åtgärder för att fortsätta vara en ekonomiskt stabil och framgångsrik utvecklingskommun. Därför är vår budget fokuserad på återhållsamhet, kommunens kärnuppdrag och vara en god arbetsgivare.

Obligatoriskt för alla kommuner är att ombesörja att det finns barnomsorg, förskola, grundskola, gymnasieskola, särskola, vuxenutbildning, svenska för invandrare, socialtjänst, samt ge omsorg för äldre och för personer med funktionshinder. Det ska finnas hälso- och miljöskydd, att det är rent och att människor kan slänga sina sopor och ta hand om avfall, räddningstjänst, bibliotek, vatten och avlopp. Kommunerna ska också planera infrastruktur, upprätta planer för byggnation och se till att det finns bostäder.

Vår budget ska ses som en helhet där alla delar hänger ihop varför vi anser att vår budget ska antas som ett paket med flera beslutssatser för tydlighetens skull. Beslutspunkterna är samlade i kapitel 11.

1.1 Budgetdokumentets innehåll

Detta budgetdokument innehåller de delar och den detaljeringsgrad som följer av kommunens styrmodell. Kommunfullmäktiges budget ska styra tilldelning av ekonomiska ramar på nämndnivå, samt kommunövergripande prioriterade mål och inriktningar. Nämnderna i sin tur är ansvariga att upprätta detaljbudgetar och verksamhetsplaner för att nå de övergripande målen i kommunfullmäktiges budget. Det är alltså inte kommunfullmäktiges uppgift att detaljstyra nämndernas verksamhet vare sig i organisering eller utförande. Det åligger nämnderna att ansvara för verksamheternas utformning och arbete, varför detta är delegerat från kommunfullmäktige.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut 30 mars 2023 i § 39 ska kommunfullmäktige fatta beslut om följande delar:

- Mål för god ekonomisk hushållning (kapitel 3)
- Prioriterade mål och inriktningar på kommunövergripande nivå (kapitel 4)
- Utdebitering, d.v.s skattesats (kapitel 5)
- Driframar och anslagsbindning för respektive nämnd (kapitel 6)
- Budget för revisorerna, som bereds av kommunfullmäktiges presidium (kapitel 6.2)
- Investeringsbudget och anslagsbindning per nämnd samt tak för nettoinvesteringarna (kapitel 7)
- Exploateringsbudget/Betalningsplan (kapitel 8)
- Långfristig upplåning (kapitel 9)

- Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utarbeta inriktningsdokument med prioriterade mål och ekonomiska ramar för respektive verksamhetsansvar med utgångspunkt i fullmäktiges beslut. (kapitel 10)

De punkter kommunfullmäktige ska besluta om återges i kapitel 11 - *Förslag till beslut i kommunfullmäktige*.

Nämnderna i sin roll som verksamhetsansvariga fattar under hösten beslut om:

- Inriktningsdokument med prioriterade mål, inriktningar, budgetramar på verksamhetsnivå och uppdrag till förvaltningen att utarbeta verksamhetsplan och budget med utgångspunkt i inriktningsdokumentet. Respektive nämnd fattar sedan beslut om *Verksamhetsplan för 2024-2026*.

1.2 Kommunens styrmodell

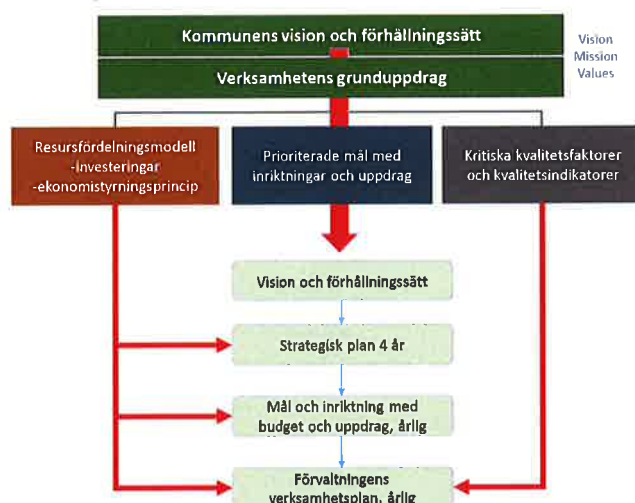
Detta dokument; *Budget 2024 med plan för perioden 2025–2028 samt prioriterade övergripande mål och inriktningar*, är en del i kommunens styrmodell, se bild nedan. Dokumentet är årligt, utarbetas av oss i politiken och fastställs av kommunfullmäktige. Här anges kommunfullmäktiges prioriterade övergripande mål och inriktningar för kommande år samt ekonomiska ramar för respektive nämnd.

Budgetdokumentet utgår från den av fullmäktige fastställda strategiska planen för mandatperioden, ska ge konkretiseringar och lyfta fram det som är särskilt viktigt för 2024. Den strategiska planen beskriver det som politiken vill åstadkomma (den förflyttning/förändring som ska skapas) under mandatperioden som helhet.

En viktig övergripande del i styrmodellen är vision och förhållningssätt. Visionen utgör en gemensam ledstjärna och pekar ut riktningen för kommunen. En annan bärande del i styrmodellen är att tydliggöra verksamheternas grunduppdrag och att säkerställa kvaliteten i grunduppdraget.

Bild: Kommunens styrmodell:

Kommunens styrmodell och styrdokument

2 Visionen – utgångspunkt för styrningen

Viktiga delar i kommunens styrmodell är vision och förhållningssätt. Dessa ger styrning på övergripande nivå, pekar ut riktning och ramar för verksamheterna och ersätter därigenom på vissa sätt den tidigare mer detaljerade målstyrningen.

Visionen pekar ut riktningen för kommunens långsiktiga utveckling och ska bidra till att skapa identitet, stolthet och engagemang för kommunen. Förhållningssättet ska genomsyra alla verksamheter och stödja en utveckling mot att visionen uppnås. Visionen fastställdes av kommunfullmäktige i december 2019, förhållningssätten har fastställts av kommundirektören i april 2021.

Vision

Härryda – här vågar vi!

I Härryda kommun bygger vi framtiden. Här har människor och företag möjlighet att växa och blomstra. Här lyfter idéer och landar lösningar som håller för kommande generationer.

Våra ledord: mod, nytänkande, handlingskraft

Förhållningssätt

Varje dag gör vi mötet med Härryda kommun enkelt. Vi är engagerade, ser möjligheter och skapar lösningar. Vi är kompetenta, professionella och öppna för olika perspektiv. Vi prövar nya idéer och vill alltid bli bättre.

Tillsammans åstadkommer vi mer.

3 Mål för god ekonomisk hushållning

Målen för god ekonomisk hushållning, såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål fastställdes senast av kommunfullmäktige 2023-03-30, § 38 i beslut om den strategiska planen för mandatperioden. Där framgår också åtgärder som ska genomföras för att nå målen.

En god ekonomi är förutsättningen för att kunna bibehålla och utveckla kommunen i positiv riktning. För att klara av stora nödvändiga investeringar och ökade inflationskostnader över tid krävs ökad soliditet. För att uppnå detta ska följande utgöra riktlinjer under mandatperioden.

- Kommunens finansiella mål ska uppnås utan höjd skatt (högre skatteuttag) varje enskilt år.
- Alla verksamheter måste klara sina uppdrag inom tilldelad ram.
- Fokus på kommunens kärnverksamheter. Ompröva verksamheter och kostnader som inte ingår i kärnuppdraget.
- Arbetet med Härryda framtid ska utvecklas.
- Digitalisering skall genomföras i syfte att nå en högre medborgar-/näringslivsnytta och/eller effektivisering. Viktigt att digitalisering inte blir kontraproduktiv och att hänsyn tas till äldres förmågor samt personer med funktionsvariationer.
- Kommunens gröna skogsbruksplan som kvalitetssäkrades genom FSC- och PEFC-certifiering 2005 och reviderades under 2015, ska uppdateras.
- Kommunen ska äga lokaler där kommunen bedriver kärnverksamhet.
- Kommunens bolag ska fortsatt ägas av skattekollektivet.
- Inga nya införanden/avvecklande (förändringar) av LOV-system eller upphandling av nya kärnverksamheter.
- Kommunala värden, som exempelvis mark, ska inte överföras till annan utan synnerliga skäl. Utgångsläget är att markpriser ska sättas till marknadsvärde eller säljas till högstbjudande.
- Exploateringsöverskott skall som helhet gå till att förstärka resultatet och därmed soliditeten, inte finansiera annan verksamhet.
- Alla kostnader och åtaganden som kan utföras och bäras av exploatörer för att genomföra planer ska så göras och regleras i avtal.

3.1 Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Kommunens finansiella mål som ska uppnås utan höjd skatt (högre skatteuttag) varje enskilt år, fastställdes av kommunfullmäktige 2023-03-30, § 38 i beslut om den strategiska planen för mandatperioden:

- **Soliditeten ökar med en procentenhet per år**
- **Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag**

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver. Målen har som utgångspunkt att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

Detta innebär att ingen generation bör behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Överskottet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation utan att den ska behöva uttaxeras en högre skatt.

Med det ekonomiska läget, påverkat av flera omvärldsfaktorer som nämnts tidigare, tar vi nu ett stort ansvar för att säkerställa de kommunala kärnuppgifterna, kommunens långsiktiga ekonomi och att vara en bra arbetsgivare. Vår samlade bedömning är att vi ett enskilt år kan acceptera ett lägre resultat i vår budget för 2024. Målsättningen och inriktningen ska dock fortsatt vara att nå de finansiella målen utan att skära i kärnverksamheten (gäller ej verksamhetsanpassningar utifrån volymförändringar beroende på befolkningsutveckling). Det innebär återhållsamhet och att inte aktivera/starta ny verksamhet utan att motsvarande kostnad tas från annan befintlig verksamhet.

Nedan redovisas de finansiella målen utifrån budgetförslaget och hur måluppfyllelsen bedöms bli för enskilda år.

	2024	2025	2026
Resultat i mnkr	30,5	132,5	174,8
Soliditeten ökar med en procentenhet per år	3 %	1 %	3 %
Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag	1,1 %	4,6 %	5,8 %

3.1.1 Resultat- och balansbudget

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivningar	2 120,0	2 399,7	2 500,6	2 539,9	2 624,1
Avskrivningar	127,6	139,3	153,1	161,8	168,8
Verksamhetens nettokostnader	2 247,6	2 539,1	2 653,7	2 701,7	2 792,9
Skatteintäkter	2 263,4	2 341,1	2 479,7	2 639,9	2 775,5
Generella statsbidrag och utjämning	305,3	266,7	276,3	223,8	212,9
Finansiella intäkter	18,3	11,4	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-2,6	-1,0	-1,5	-2,0	-2,0
Finansiella kostnader för pensioner	-22,5	-70,8	-73,2	-30,6	-21,8
Resultat	314,3	8,3	30,5	132,5	174,8
<i>Blandfondsresultat</i>	295,3	16,6	48,1	110,3	148,0
<i>Resultatets andel av skatter och statsbidrag</i>	12,2%	0,3%	1,1%	4,6%	5,8%

Balansbudget, mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Materiella anläggningstillgångar	2 294,9	2 486,4	2 461,3	2 599,5	2 664,0
Finansiella anläggningstillgångar	217,3	206,1	217,3	217,3	217,3
Summa anläggningstillgångar	2 512,6	2 693,0	2 679,0	2 817,2	2 881,7
Omsättningstillgångar					
Tomtmark för försäljning	152,2	361,6	206,1	307,1	243,1
Fordringar	285,1	50,0	285,1	285,1	285,1
Likvida medel	307,6	50,0	319,3	247,4	347,4
Summa omsättningstillgångar	744,9	461,6	810,5	839,5	875,5
Summa tillgångar	3 257,5	3 154,6	3 489,5	3 656,8	3 757,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
varav årets resultat	314,3	8,3	30,5	132,5	174,8
Skulder					
Avsättningar för pensioner	805,8	833,4	1 012,1	995,5	962,5
varav avsättning pensionsskuld intjänat före 1998	534,5	528,5	560,0	537,8	511,0
Övriga avsättningar	147,0	8,3	147,0	147,0	147,0
Långfristiga skulder	53,1	175,7	153,1	153,1	153,1
varav lån i banker och kreditinstitut	0,0	130,0	100,0	100,0	100,0
Kortfristiga skulder	466,8	592,4	353,6	405,0	363,8
Summa skulder	1 472,7	1 609,8	1 665,9	1 700,7	1 626,4
Summa eget kapital, avsättn. och skulder	3 257,5	3 154,6	3 489,5	3 656,8	3 757,3
<i>Soliditet</i>	55%	49%	52%	53%	57%

3.2 Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

- Bostadsbyggandet utformas så att en befolkningsökning på 1,5 % kan mötas med bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer.
- Full behovstäckning inom förskoleverksamheten och föräldrar kan välja verksamhetsform.
- Alla elever har efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier.
- Det finns bostäder av god kvalitet och god tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov.

För att uppnå verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning ska följande arbete utföras:

- För att långsiktigt tillse att vi kan möta behovet av bostäder och bidra till att lösa kompetensförsörjningen i Göteborgsregionen genom en befolkningsökning på 1,5% är utgångspunkten att kommunen satsar på trygga, trivsamma bostadsområden med klimat- och miljöanpassade bostäder av hög kvalitet i alla ägande- och upplåtelseformer. I detaljplaner med kommunalt markägande där inte redan avtal finns, ska utgångspunkten alltid vara markanvisningstävling.
- För att långsiktigt tillse att det finns full behovstäckning och olika verksamhetsformer inom förskoleverksamheten och annan pedagogisk omsorg ska lokalresursplaneringen föregås av noggranna analyser om efterfrågan, behov, kompetenstillgång och kostnader. Verksamhetsanpassningar ska ske löpande så att ekonomin kan fokuseras på verksamheten och långsiktigt färre barn i grupperna, i stället för tomma lokaler.
- För att långsiktigt tillse att alla elever efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning har tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier, ska vår egen verksamhet vara bäst i Sverige. Därför behöver kärnuppdraget inom utbildning renodlas och effektiviseras så att rätt personal utför rätt arbetsuppgifter. Förvaltning, personal och politik ska tillsammans arbeta fram hur detta ska göras.
- För att långsiktigt tillse att det finns bostäder av god kvalitet och tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov ska möjligheten för byggnation göras i alla planer och områden. Bostäderna ska i så stor utsträckning som möjligt vara en naturlig del inom tänkt bebyggelse. Bostäder riktade till aktiva seniorer och äldre ska prövas i alla orter genom markanvisningstävlingar på kommunal mark.

4 Prioriterade mål och inriktningar för 2024 på kommunövergripande nivå

Kommunfullmäktige ska enligt vår styrmodell, utifrån den strategiska planen peka ut tre till fem målområden som bedöms viktiga att prioritera särskilt under kommande året. Kommunfullmäktige pekar ut mål på övergripande nivå till nämnderna att förhålla sig till.

Dessa kan också formuleras som tre till fem övergripande inriktningar.

Tryggheten och brottsförebyggande arbetet ska öka

Härryda är bland de 20 tryggaste kommunerna i Sverige, men också vi har utmaningar. Det finns ingen enkel och snabb lösning på dessa. Vi behöver satsa mer på trygghetsskapande åtgärder av olika former t.ex. kamerabevakning, ordningsvakter, väktare och att utveckla samarbetet med polisen. Samtidigt pekar forskningen på att förebyggande insatser behövs för att minska riskerna för den enskilde att hamna i brottslighet, där också tidiga konsekvenser av otrygghetsskapande agerande finns. Detta gäller i skolan och samhället i övrigt. Fortsatt utveckling av stödet till föräldrar och familjer, samt samarbetet med skola – socialtjänst – polis - fritid (SSPF), behöver stärkas.

Från 1 juli 2023 gäller en ny lag om kommunernas brottsförebyggande arbete. Den nya lagen reglerar kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion. Detta innebär att vi behöver utveckla vårt arbete med brottsförebyggande rådet och arbetet med brottsförebyggande arbete runt om i kommunen.

Mål: Kommunstyrelsen skall säkerställa att det finns planer, organisation och åtgärder för ökad medborgartrygghet och ökat brottsförebyggande arbete. Det ska finnas konkreta och mätbara mål som regelbundet följs upp.

Sveriges bästa skola och kompletta grundskolebetyg för alla elever

En väl fungerande förskola, skola och utbildning ger människor makt att själva forma sina liv men är också en förutsättning för att komma i arbete och skapar förutsättningar för ett hållbart samhälle för alla. Målsättningen är att barngruppsstorlekarna för de minsta barnen skall harmoniera med Skolverkets riktlinjer. Alla elever ska utifrån sina förutsättningar utmanas att nå längre. För att långsiktigt tillse att alla elever har tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier, ska kommunen fortsätta utveckla arbetet med visionen Sveriges bästa skola. För att vår kommunala skolverksamhet skall vara bäst i Sverige behöver kärnuppdraget inom utbildning renodlas och effektiviseras så att rätt personal utför rätt arbetsuppgifter. För att meritvärdena i skolan ska öka behövs trygghet och studiero. Med rätt kompetenser (ex speciallärare), och miljöer (ex. särskilda resursgrupper) för de elever som behöver, ger vi alla elever förutsättningar att nå sin fulla potential.

Mål: Kommunstyrelsen, nämnden för utbildnings- kultur- och fritid, samt socialnämnden ska fortsatt arbeta med målet att kommunens egen verksamhet ska ha "Sveriges bästa skola".

Mål: Nämnden för utbildnings- kultur- och fritid, samt socialnämnden ska tillse att alla elever har tillräckliga kunskaper och färdigheter samt lämnar grundskolan med fullständiga och godkända betyg.

Kommunen ska ha en fortsatt stark ekonomi

Tack vare Alliansens i Härryda ansvarsfulla ekonomiska politik, har Härryda kommun bättre förutsättningar än många andra att kunna fortsätta satsa på kärnuppdragen och utveckla kommunen. Det gynnar alla kommuninvånare att kommunens ekonomi är stark i såväl goda som tuffare tider. Att lägga skattepengar på rätt saker och vara noga med att göra goda affärer för kommuninvånarnas bästa är för oss viktigt. Det handlar om att göra rätt prioriteringar och att skapa ekonomiskt utrymme innan vi investerar.

Mål: Kostnadsutvecklingen får inte överstiga förändringen av skatteintäkter och statsbidrag. All verksamhet skall bedrivas med hög kostnadseffektivitet och kommunens processer skall vara effektiva och klara hög service till rätt kostnad.

Inriktning: Kommunstyrelsen, nämnden för utbildnings- kultur- och fritid, samt socialnämnden ska arbeta för att kommunens resultat uppnår de finansiella målen för att säkerställa god ekonomisk hushållning. Det ska finnas en ekonomisk reserv på 10 miljoner till kommunstyrelsen att disponera fritt som en säkerhetsbuffert för ej förutsägbara kostnader.

5 Skattesats

Vår utgångspunkt är att vi aldrig ska ta ut högre skatt än motiverat för att klara kommunens kärnuppdrag och de frivilliga åtaganden som medborgarna är beredda att betala högre skatt för. Höjd skatt drabbar de som har lägst inkomster hårdast, och riskerar att skillnaden mellan att arbeta med egen inkomst kontra gå på bidrag blir för liten. Ju mer pengar var och en får behålla av sin lön och själv kan bestämma vad man vill använda den till, desto mer ökar incitamentet att arbeta vilket i sin tur gör att kommunens skatteintäkter ökar. Vi arbetar för att skatten långsiktigt ska kunna vara på en lägre nivå, men med rådande ekonomiska läge gör vi ingen justering.

Med vår Alliansbudget fastställs oförändrad skattesats för år 2024 på 20,50 kr per skattekrona.

6 Driftbudget

Vår budget utgår från kommunfullmäktiges och nämndernas beslut om budget för perioden 2023-27, d.v.s. politiska beslut och riktlinjer, samt förvaltningens presenterade bedömning. Ambitionen är att resurstilldelningen till nämnderna skall motsvara den politiskt fastställda verksamhetsplaneringen för år 2024-25, samt justeras för demografiska förändringar och politiska beslut för hela planperioden 2024-26. Resurstilldelningen till nämnderna har anpassats efter den senaste befolkningsprognosen, som visar på färre barn i förskoleålder än föregående prognos. Socialnämnden ser även en minskad efterfrågan inom vård- och omsorg.

Den senaste tiden har inneburit en ökad inflation och en ökad prisnivå inom många olika områden. Det är svårt att se hur ihållande dessa kostnadsökningar är och dess påverkan på kostnaderna på lång sikt. På en övergripande nivå sker en kompensation till sektorerna avseende lönerörelsen, förändrad internränta samt förändrat personalomkostnadstillägg. År 2023 skedde också en viss justering för ökade livsmedelskostnader. För 2024 sker i princip inga ytterligare indexjusteringar utifrån inflation då det ekonomiska utrymmet är ytterst begränsat. Frågan behöver och kommer belysas mer inför budgetarbetet 2025. I övrigt blir det nödvändigt att följa utvecklingen under den närmaste tiden. Generellt kommer lokalkostnaderna att öka, beroende på ökat underhåll och högre energipriser.

I budgeten är alla reserver borttagna 2024 som en åtgärd för att förbättra resultatet, utom för kommunstyrelsen (tillika krisledningsnämnd) som kommer ha en reserv på 10 miljoner.

Även den utökning om cirka 20 mkr som ingick i de ramar som beslutades i februari 2023 (avseende budget 2023) är borttagen. Extra tillskottet för fastighetsunderhåll på 5 mkr är borttagen under år 2024. I planen för 2025 är dessa saker införda igen.

Politisk organisation

År 2024 är det val till Europaparlamentet vilket innebär ett tillfälligt ökat behov inom valnämnden på 0,3 mkr.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsansvar omfattar sektorerna Samhällsbyggnad och Teknik och förvaltningsstöd samt kommunledning och stödfunktioner.

Inför planperioden 2024-2026 är samhällsbyggnads utgångsläge gällande planberedskap god, och med tanke på antalet pågående planer och positiva planbesked som det arbetas med, ser beredskapen längre fram inte sämre ut. Resursmässigt har sektorn idag relativt goda förutsättningar att upprätthålla en fortsatt hög och jämn takt i arbetet med hela projektportföljen, trots att det kvarstår svårigheter att rekrytera framförallt mark- och exploateringsresurser. Tillsynsverksamheten inom miljö har fortsatt en utmaning i det stora gapet mellan faktiska behov och faktisk kapacitet, något som budgeten inte har utrymme att korrigera under planperioden. Utveckling av verksamhetens arbetssätt behöver fortskrida.

Efter en omorganisation inom sektorn 2023, har man på plats en skedesindelad och mer ändamålsenlig sektorsorganisation som ska minska ”stuprören” och öka förmågan att tänka helhet och teamorienterat. Trots ett bra utgångsläge för sektorn, finns ett genomsnittligt intäktskrav på runt 40 % idag som kommer utmana under planperioden. Med en vikande konjunktur som innebär ökad risk för projektförseningar och minskat inflöde av nya projekt, samt stigande inflation som ger kraftigt ökade priser på alla typer av varor och tjänster, utmanas sektorns nettobudget från två håll.

Sektorn för teknik och förvaltningsstöds bedömning för kommande treårsperiod är i stor utsträckning baserad på volymer och objekt enligt befolkningsprognosen samt lokalresursplanen för den kommunala verksamheten. Detta påverkar framför allt fastighetsfunktionen i form av tillkommande och avgående objekt samt måltidsservice och städservice där verksamheterna anpassas till kommande volymförändringar. Sektorn står inför stora utmaningar de kommande åren på grund av den höga inflationen. Internpriserna får i regel inte höjas för att kompensera för inflationen.

I budgeten ingår också en justering inom utvecklingsfunktionen utifrån valet till Europaparlamentet år 2024.

Nämnden för utbildning kultur och fritid

Justering av anslag har gjorts med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader för bland annat idrottshallar.

Årets befolkningsprognos visar en mer försiktig ökning av antalet barn i åldrarna 1-5 år och är en nedskrivning jämfört med föregående års befolkningsprognos. Antalet barn i förskoleålder förväntas vara i snitt 170 barn färre per år för planperioden 2024-2026 jämfört med föregående års befolkningsprognos. Antalet elever i grundskolan minskar med ca 130 elever till år 2024 för att därefter minska ytterligare med ca 180 elever under planperioden. Vid planperiodens slut väntas elevantalet vara 310 elever färre än år 2023. Det är förskolans vikande barnantal som påverkar prognosen vilket även kommer att påverka elevantalet inom grundskola i många år framöver. Antalet invånare i gymnasieålder stiger kraftigt i Härryda de kommande åren. Det gäller även antalet elever från andra delar av regionen. Den senaste befolkningsprognosen pekar på en ökning med ca 400 elever under åren 2022-2026, och med ca 210 elever under planperioden år 2023-2025.

Jämfört med befintlig plan minskar anslaget på grund av befolkningsförändringar med cirka 19 mnkr för 2024.

Bygget av den planerade is- och idrottshallen i Härryda skjuts fram ett år och anläggningen förväntas nu vara färdigställd till hösten 2026 istället för som tidigare i början av 2026.

Socialnämnden

Nämnden ser en fortsatt lägre efterfrågan inom vård och omsorg, vilket kommer att innebära utmaningar och verksamhetsanpassningar under innevarande och kommande år. Detta ställer krav på att vara en flexibel organisation med en omställningsbar verksamhet. Med lägre efterfrågan inom vård och omsorg minskas budget för socialtjänstens område hemtjänst mot tidigare plan. En del av minskningen kan användas för att skapa bättre förutsättning för en budget i balans inför år 2024.

Det finns ett fortsatt pågående behov av att införa rätt digitala lösningar som underlättar och förbättrar i arbetet med och för dem vi är till för, inom alla områden.

Under år 2024 förväntas en ändring avseende huvudmannaskap för behandlingsinsatser ske. I och med en ny socialtjänstlag (2024) samt kommande lagstiftning kring samsjuklighet behöver sektorn kunna möta upp behov på hemmaplan. Tanken är att en del av nuvarande boendelösningar organiseras på annat sätt de kommande åren där sektorn planerar att från år 2024 övergå till ett eget stödboende vuxen.

Behovet av boende med särskild service (BmSS) LSS minskar med nuvarande rättspraxis. De som får beslut om BmSS kommer att ha större vård/omsorgsbehov. Sektorns bedömning är därför att ta höjd för behov hos andra grupper, främst inom socialpsykiatri SoL.

Verksamhetsområdet barn och familj har haft en varaktig volymökning avseende förhandsbedömningar, utredningar samt insatser under de senaste åren. Fortsatt arbete för en budget i balans innebär att personalkontinuiteten behöver stärkas och personalresurser öka. Inför den nya socialtjänstlagen blir arbetet till en början än mer resurskrävande och arbetet med tidiga och förebyggande insatser får stort fokus. Samverkan med förskola/skola och hälso- och sjukvård intensifieras framöver.

6.1 Åtgärder som ingår i vårt budgetförslag

Kommunen står inför stora utmaningar år 2023 och 2024. Anledningen är främst tillfälliga pensionskostnadsökningar på grund av de höga inflationsnivåerna. Inflationsnivåerna driver dessutom på högre kostnader för kommande löneavtal samtidigt som en vikande konjunktur påverkar skatteintäkterna. Härryda står dock förhållandevis väl rustad för dessa utmaningar med en hög soliditet och goda ekonomiska resultat historiskt.

Utifrån att kommunstyrelsen beslutat om att detta underlag ska nå de finansiella målen på årlig basis så har åtgärder tagits fram i syfte att förbättra resultatet. Just nu ser kommunen ut att klara resultatmålet för 2023 och tittar man framåt så ser år 2025 och 2026 bra ut även om prognoserna är mycket osäkra och inte ska tas för givna. Utmaningen är just nu 2024 och för att klara det finansiella målet det enskilda året krävs åtgärder. För att klara av detta på ett bra sätt och undvika för stora konsekvenser, har inriktningarna som styr budgetarbetet varit:

- Fokus på de verksamheter som prognostiserar underskott idag
- Beredskap att vidta åtgärder och återhållsamhet
- Senarelägg det som är möjligt till kommande år

Sammantaget uppgår föreslagna åtgärder till 86,8 mnr för 2024, varav 6,1 mnr är omfördelning. På en övergripande nivå plockas följande bort: det tillskott om cirka 20 mkr som ingick i de ramar som beslutades i februari 2023 (avseende budget 2023), nämndsreserver 10 mnr, Råda säterireserven 2,2 mnr samt reserv för förstärkt fastighetsunderhåll 5 mnr. Sammantaget uppgår dessa åtgärder till 37,2 mnr. I vårt förslag föreslås att det återinförs i budget för 2025 igen.

Utöver ovan, finns åtgärder och anpassningar inom respektive sektor och funktion enligt följande:

- Utbildning kultur och fritidsnämnden 6,4 mnr
- Socialnämnden 7,03 mnr
- Sektorn för Samhällsbyggnad 2,5 mnr
- Sektorn för teknik och förvaltningsstöd 6,4 mnr
- Stödfunktioner och ledningsresurser 17,3 mnr
- Kommunövergripande 10 mnr

Sammantaget så uppgår summan av dessa åtgärder till 49,6 mnr varav 6,1 mnr är omfördelade.

Medräknat dessa åtgärder uppgår det budgeterade resultatet till cirka 30 mnr. För att nå resultatet om i enlighet med de finansiella målen 2024 skulle det krävas åtgärder om ytterligare 38,4 mnr. I nuläget gör vi bedömningen att inte gå vidare med detta, utan att i stället noga följa prognosutvecklingen och det arbete kring effektivisering och resursutnyttjande som ingår i förvaltningens ordinarie arbete.

Att vi ett enskilt år budgeterar för ett något lägre resultat än de finansiella målen säger, anser vi med nuvarande omvärldsläge vara motiverat. Till skillnad från många andra kommuner som budgeterar med minusresultat, och/eller tvingas göra stora neddragningar i personal, ropar på att staten ska ta ansvaret för dåliga ekonomiska prioriteringar i kommunerna och ge mer statsbidrag, står Härryda kommun sig ganska väl tack vare Alliansen i Härrydans ansvarsfulla politik redan i föregående mandatperioder.

Nämndsramar 2024-2026 enligt vårt budgetförslag

Belopp i tkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Kommunstyrelsen	323 756	295 901	350 417	352 620
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	1 445 073	1 421 259	1 447 777	1 471 588
Socialnämnden	786 057	793 848	797 165	802 615
Politisk organisation	14 018	14 221	13 531	14 231
Finansförvaltning	-2 577 213	-2 555 772	-2 741 394	-2 815 804
Resultat	8 309	30 543	132 504	174 750

6.2 Budget för revisorerna

Frågan om budget för revisorerna bereds av kommunfullmäktiges presidium. Fullmäktige föreslås fastställa revisorenas budget till 1 587 tkr för år 2024.

7 Investeringar

Det bedömda investeringsbehovet för perioden 2024–2028 är netto sammanlagt 1 343 mnkr, varav 159 mnkr föreslås 2024. Med stor sannolikhet kommer dock ett flertal objekt som budgeterats för år 2023 att utföras under år 2024. Bedömningen är att det fortsättningsvis kommer att utföras investeringar för under 300 mkr per år då det sannolikt kommer att inträffa flera fördröjningar. Investeringsbehovet har reviderats i enlighet med lokalresursplaneringen och tidsplaneringen och omfattningen av andra projekt förändras i enlighet med politiska uppdrag eller andra förutsättningar. Under perioden bedöms ytterligare ca 369 mnkr investeras som finansieras av egna exploateringar eller externa avgifter och bidrag. Satsningen på nybyggnation av skolor och förskolor kvarstår, då vi ser det som angeläget för att skapa bra fysisk arbetsmiljö för personal, barn och elever för att bidra till arbetet med visionen om ”Sveriges bästa skola”.

Kommunstyrelsen

Under planperioden 2024-2026 uppgår sektor samhällsbyggnads samlade investeringsbudget till 172 mnkr. Jämfört sektorns förslag till investeringsbudget för perioden 2024–2028, finns det inga större förändringar mot liggande budget/plan.

Sektorn för Teknik och förvaltningsstöds investeringar styrs bland annat av verksamhetens behov av lokaler vilket omfattas av lokalresursplanen. Sektorns bedömning omfattar investeringar motsvarande 1 072,4 mnkr under femårsperioden, jämfört med 1 143,9 mnkr i gällande plan. Huvuddelen av investeringarna, 996,0 mnkr, avser fastighetsfunktionen. Det största projektet under planperioden är en ny grundskola i norra Landvetter. Dessutom ingår investeringsmedel för den nya ishallen i Härryda som även omfattar träningsrink och idrottshall. Därutöver omfattar planen ett flertal investeringsprojekt inom fastighetsfunktionen, bland annat större renoveringar av förskolor och skolor samt energiomställning, säkerhetslarm och upprustning av gårdar. Årliga budgetanslag ingår också för IT-funktionen, måltidsservice, servicefunktionen, ledning och städservice.

Nämnden för utbildning kultur och fritid

Den sammanlagda investeringsvolymen under planperiodens fem år uppgår till 79,3 mnkr. Huvuddelen av investeringarna består av utbyte av möbler och andra inventarier samt satsningar på idrottshallar och utemiljö.

Socialnämnden

I sektorns bedömning av investeringsbudget finns anslag för reinvesteringar inom alla verksamhetsområden och uppgår totalt till 2,4 mnkr.

Belopp i tkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelsen	353 318	142 391	309 860	211 561	295 639	291 890
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	13 664	14 100	11 300	19 300	11 300	23 300
Socialnämnden	4 317	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Summa investeringar	371 299	158 891	323 560	233 261	309 339	317 590

8 Exploateringar/Betalningsplan

Utgångspunkten i vår utvecklingspolitik gällande bostäder och verksamhetsmark, är att projekten ska bära hela den kostnad som krävs för att genomföra exploateringen. Exploatering av kommunal mark ska på sista raden ge överskott som kan användas för att stärka resultatet och hålla kommunen skuldfri. Kommunen ska inte göra ekonomiskt osäkra exploateringar, eller skriva avtal där kommunen står med ekonomisk risk. Medfinansiering till exempelvis Trafikverket ska vara säkrad med intäkter från markförsäljning eller exploatör.

Exploateringsverksamheten följer föreslagen produktionsplan för bostäder och verksamheter med byggnation av bostäder i kommunens tätorter samt exploatering av framtida verksamhetsmark. Budgeten/betalningsplanen för exploateringsverksamheten omfattar bl.a. inkomster från markförsäljning, gatukostnadsersättning samt utgifter avseende genomförandet av detaljplaner. I budget/plan ingår även exploatörsdrivna projekt utan kommunalt markinnehav där kommunens insatser finansieras löpande innevarande år genom plan- och exploateringsavtal, vilket innebär att kommunen inte står med ekonomisk risk.

Bifogad tabell visar exploateringsverksamhetens bedömda likviditetspåverkan och hur likviditeten är budgeterad/planerad under kommande femårsperiod.

Exploatering på kommunägd mark

Verksamhetsmark:

Av den totala projektkalkylen är 234 mnkr utgifter och 290 mnkr inkomster för verksamhetsmark. Detaljplanen för Ishall och Travelpark samt Företagsparken etapp 3 planeras att antas 2024. Projekt som kräver en infrastrukturbyggnad under perioden är Mölnlyckemotet, Företagsparken etapp 3 samt Ishall och Travelpark. Under 2024 planeras försäljning av verksamhetsmark ske vid Hindås industriområdet samt Mölnlyckemotet.

Mark för bostäder

Av den totala projektkalkylen är 516 mnkr utgifter och 613 mnkr inkomster för mark för bostäder. Mark för bostäder innefattar framförallt projekt med bostäder men vissa projekt kan även omfatta lokaler och olika typer av service såsom förskola, skola och särskilda boenden. Under perioden kommer det pågå detaljplaner för bostäder på kommunal mark vid Enebacken 2, Landvetter centrum kvarter 4-6, Bocköhalvön, P-hus i Mölnlycke, Landvetter Södra Etapp 1 och vid Lunnavägen.

Utbyggnad av infrastruktur för bostadsområden kommer pågå eller påbörjas vid Landvetter centrum kvarter 2-6, Landvetters Backa Västra, Bocköhalvön och Enebacken 2. Utbyggnad av Magasinsvägen vid Landvetter Backa har startats och kommer fortsätta till omkring 2025. Markförsäljningar planeras ske under perioden vid bland annat Landvetters Backa Västra, Bocköhalvön och Enebacken 2.

Exploatering på privatägd mark

Verksamhetsmark

Av den totala projektkalkylen är 7 mnkr utgifter och 88 mnkr inkomster för verksamhetsmark. Det pågår tre exploatörsdrivna detaljplaner för verksamhetsmark; Fläskebo avfallsanläggning, Link 40 i Bårhult och Fäxhult. Försäljning av verksamhetsmark planeras ske under 2024 vid Mölnlyckemotet.

Mark för bostäder

Av den totala projektkalkylen är 86 mnkr utgifter och 170 mnkr inkomster för mark för (framförallt) bostäder. Under planperioden pågår detaljplanarbeten för exploatörsdrivna projekten Växthusen, Slamby och Bårekulla samt projektet Älmhultsvägen. Utbyggnad av infrastruktur kommer ske i de exploatörsdrivna projekten för bostadsområden vid Björrod, Wendelstrand och Säteriet.

Belopp i tkr	Kalky 2023	Kalkyl 2024	Kalkyl 2025	Kalkyl 2026	Kalkyl 2027	Kalkyl 2028
Inkomst	42 745	120 530	15 280	202 444	135 608	137 750
Utgift	122 955	94 245	116 249	138 463	85 415	49 650
Netto	-80 210	26 285	-100 969	63 981	50 193	88 100

9 Långfristig upplåning

Med Alliansens i Härryda ansvarfulla politik som förts de senaste mandatperioderna har vi skapat en stabil och bra ekonomisk grund.

Sedan 2014 har Härryda investerat >2 miljarder i nya för- och grundskolor, äldreboenden, kulturhus, idrottsanläggningar, gång- och cykelvägar, parker och vägar. Ekonomin till verksamheterna i skolan, vården och omsorgen har förstärkts, skatten har sänkts, friskvårdsbidrag på 3 000kr/år till all personal är infört. Planarbeten för bostäder och spännande företagsetableringar finns i hela Härryda kommun. Från Hindås, Rävlanda och Hällingsjö i öster, till Härryda, Landvetter och Mölnlycke i väster. Allt detta, plus att kommunen betalat av alla sina banklån under 2022.

Kommunen har alltså inga lån på några skolor, boenden eller kultur- och fritidsanläggningar o.s.v.

Vår politik använder inte engångspengar eller tar lån för att skapa löpande drift. Ekonomiskt utrymme skapas innan vi investerar, och utveckling sker tillsammans med näringslivet för att inte belasta skattebetalarna. Förvaltningens ständiga uppdrag är att förbättra, utveckla och effektivisera verksamheten och minska administrationen. Foldern ”Dina pengar” som medborgarna fått i brevlådan, redogör för kommunens årsredovisning 2022 som tydligt visar att vår finansiella politik levererar goda resultat som gynnar kommunens invånare.

Vi fokuserar på kommunens kärnverksamheter och står starka i jämförelse med många andra kommuner, men det kräver att vi fortsätter vara ansvarsfulla. Det är inte utan anledning vi blev utsedda till årets superkommun 2022 och är nominerade igen 2023.

Tack vare detta så är förvaltningens ekonomiska bedömning att kassaflödet i kommunen bör täcka de planerade investeringsutgifterna. Kommunen kan alltså fortsätta investera i dessa tuffa ekonomiska tider utan att behöva låna pengar, vilket innebär att skattepengar kan läggas på kärnverksamheter i stället för räntor.

För att ha en marginal att möta eventuella betalningstoppar samt finansiera eventuella utgifter kopplade till markaffärer och exploateringsverksamhet medger vi i Alliansen, i linje med förvaltningens bedömning, att det ska finnas ett utrymme att låna upp till 100 mnkr under perioden, men målsättningen är att fortsatt vara en skuldfri kommun.

10 Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden

Med utgångspunkt i detta budgetdokument uppdrar kommunfullmäktige till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde.

Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerrevision.

11 Förslag till beslut i kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2024 på 20,50 kr per skattekrona.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.
- Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 587 tkr för år 2024.
- Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2024.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.
- Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploatering.
- Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.
- Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerrevision.

Detta är vår gemensamt förhandlade och överenskomna budget för 2024, med plan 2025 - 2028.

Mölnlycke 2023-05-31

för Moderaterna

för Liberalerna

för Sportpartiet

för Centerpartiet

för Kristdemokraterna

för Kommunpartiet*

* Kommunpartiet har deltagit i utarbetande av förslaget till budget för 2024, med plan 2025 - 2028 och stödjer därför detsamma utan att för den delen bejaka utvecklingen av Landvetter Södra etapp 1.

Budget 2024 med plan för perioden 2025 - 2028
samt mål och inriktningar

En budget för ett hållbart och jämlikt Härryda

1. Inledning	1
Rödgrön samverkans utgångspunkter	1
En budget som bygger Härryda hållbart	1
En budget som bygger Härryda tryggt	1
En budget som bygger Härryda jämlikt.....	1
En budget som tar ansvar för kommunens ekonomi	1
Förvaltningens utgångspunkter	2
2. Visionen – utgångspunkt för styrningen	3
Vision.....	3
Förhållningssätt.....	3
3. Mål för god ekonomisk hushållning	4
Finansiella mål för god ekonomisk hushållning	4
Resultatbudget	5
Balansbudget	6
Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning	7
4. Prioriterade mål och inriktningar för 2024 på kommunövergripande nivå.....	8
Mål 1: En kommun med fokus på invånarnas bästa	8
Mål 2: En kommun med fokus på hållbarhet.....	8
Ekologisk hållbarhet	8
Social hållbarhet	8
Ekonomisk hållbarhet.....	9
Agenda 2030	9
Koldioxidbudget.....	10
Klimat 2030	10
Hållbar upphandling med kollektivavtal.....	10
HBTQI-certifiering	10
Barnets bästa ska implementeras i alla beslut	10
Mål 3: En kommun med fokus på jämlikhet	11
Mål 4: En kommun med fokus på trygghet	11
Mål 5: Politisk genomlysning av mellanchefs- och stödfunktionsstrukturen samt konsulter	11
5. Skattesats.....	12
6. Driftbudget.....	13
Kommunstyrelsen.....	13
Nämnden för utbildning kultur och fritid	14
Socialnämnden.....	14

Åtgärder som ingår i budgetförslaget	15
Rödgrön samverkans driftbudget 2024–2026.....	17
Driftbudget på nämndnivå	18
Budget för revisorerna	19
7. Investeringar	20
Kommunstyrelsen.....	20
Nämnden för utbildning, kultur och fritid	20
Socialnämnden	20
8. Exploateringar	21
9. Långfristig upplåning	22
10. Uppdrag till nämnderna	23
Uppdrag till kommunstyrelsen	23
Våtmarker	23
Införande av busskort för kommunens unga	23
Energidag	23
Solcellspark	24
Medlemskap i Klimatkommunerna.....	24
Återinföra en för kommunen nödvändig markreserv	24
Uppdrag till socialnämnden	25
Utveckla arbetet med introduktion för nyanställda	25
Översyn av köpta placeringar.....	25
Livslångt lärande och kreativa aktiviteter	25
Uppdrag till nämnden för utbildning, kultur och fritid.....	26
Socioekonomiska fördelningsnyckeln i skolan	26
Kulturupplevelser för barn och unga	26
Verkstadsstudio i öster för motorintresserad ungdom.....	26
Sfi-undervisning i anslutning till förskola	27
11. Beslut i kommunfullmäktige	28
12. Signering av budget	29

1. Inledning

Rödgrön samverkans utgångspunkter

En budget som bygger Härryda hållbart

Den största utmaningen som våra generationer står inför är omställningen till ett hållbart samhälle. Därför är de rödgrönas gemensamma förslag en budget som bygger Härryda hållbart. Vår kommun ligger efter i omställningen. Det står klart vid mätningar av kommunens måluppfyllelse. Vi behöver utveckla vårt gemensamma arbete med Agenda 2030. Vi behöver växla upp arbetet och ta fram de åtgärder som gör det möjligt att uppfylla vår del av Parisavtalet.

Det innebär att vi som kommun behöver arbeta med alla de tre hållbarhetsområdena:

1. Ekologisk hållbarhet
2. Social hållbarhet
3. Ekonomisk hållbarhet

Hela vår budget genomsyras av satsningar på hållbarhet för alla kommunens invånare utifrån de olika perspektiven i Agenda 2030 och de tre hållbarhetsområdena. För Rödgrön samverkan är det självklart att en hållbar kommun är en trygg kommun som bygger Härryda jämlikt.

En budget som bygger Härryda tryggt

Härryda kommun behöver satsningar på ökad trygghet. När vi i Rödgrön samverkan pratar om trygghet så menar vi inte bara akuta insatser. Vi menar att det handlar om att bygga ett tryggt samhälle från grunden. Naturligtvis gör vi satsningar för att skapa trygghet här och nu, men för att nå en trygg och välmående kommun i framtiden behöver vi göra mer. Vi gör satsningar på förebyggande arbete nu för att skapa trygghet på längre sikt. Dessutom är satsningar på det förebyggande arbetet viktigt för att ta ansvar för kommunens finanser in i framtiden. Förebyggande arbete nu genererar mindre kostnader i framtiden. Viktigast av allt är att förebyggande insatser minskar utanförskap och ökar integration och jämlikhet. Det skapar trygghet på både kort och lång sikt.

En budget som bygger Härryda jämlikt

Härryda kommun behöver en budget som minskar klyftor och ger alla människor bästa möjliga förutsättningar för ett långt, lyckligt och innehållsrikt liv. Ingen person ska känna sig utanför och diskriminering får inte förekomma. Kommunen ska ta in och redovisa åsikter från kommuninvånare oavsett ålder. Detta gäller naturligtvis även för våra barn.

En budget som tar ansvar för kommunens ekonomi

Det här är en ansvarstagande budget där vi genomför förbättringar för våra kommuninvånare utan att riskera kommunens ekonomi. Vår utgångspunkt är att den skatt som kommer in från våra kommuninvånare ska användas klokt i verksamheterna. Att rendera stora överskott och samtidigt ha stora brister i verksamheten är inte acceptabelt. Samtidigt ska anslagen till verksamheten inte hota kommunens framtida ekonomi. Balansen mellan dessa två aspekter är viktig. Det är det som är att ta ansvar för kommunens ekonomi och samtidigt värna om våra kommuninvånarens skattepengar.

Förvaltningens utgångspunkter

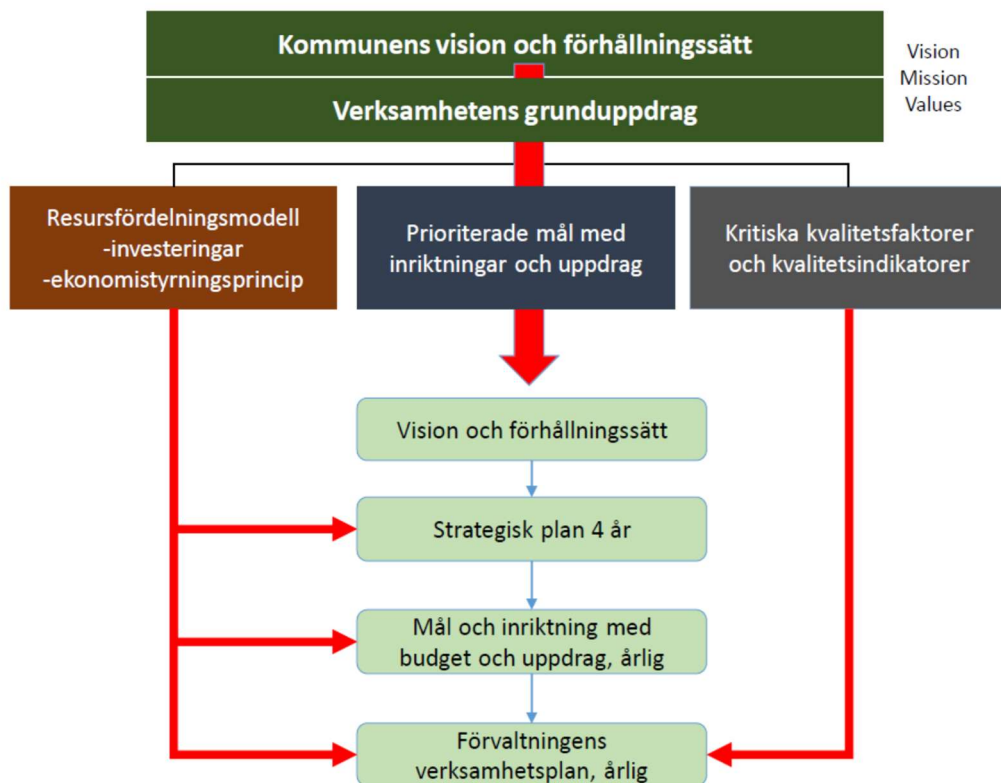
Detta dokument; *Budget 2024 med plan för perioden 2025–2028 samt mål och inriktningar*, är en del i kommunens styrmodell, se bild nedan. Dokumentet är årligt, utarbetas av politiken och fastställs av kommunfullmäktige. Här anges kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar för kommande år samt ekonomiska ramar för respektive nämnd.

Budgetdokumentet utgår från den av fullmäktige fastställda strategiska planen för mandatperioden, ska ge konkretiseringar och lyfta fram det som är särskilt viktigt för 2024. Den strategiska planen beskriver det som politiken vill åstadkomma (den förflyttning/förändring som ska skapas) under mandatperioden som helhet.

En viktig övergripande del i styrmodellen är vision och förhållningssätt. Visionen utgör en gemensam ledstjärna och pekar ut riktningen för kommunen. En annan bärande del i styrmodellen är att tydliggöra verksamheternas grunduppdrag och att säkerställa kvaliteten i grunduppdraget.

Bild: Kommunens styrmodell

Kommunens styrmodell och styrdokument

2. Visionen – utgångspunkt för styrningen

Viktiga delar i kommunens styrmodell är vision och förhållningssätt. Dessa ger styrning på övergripande nivå, pekar ut riktning och ramar för verksamheterna och ersätter därigenom på vissa sätt den tidigare mer detaljerade målstyrningen.

Visionen pekar ut riktningen för kommunens långsiktiga utveckling och ska bidra till att skapa identitet, stolthet och engagemang för kommunen. Förhållningssättet ska genomsyra alla verksamheter och stödja en utveckling mot att visionen uppnås. Visionen fastställdes av kommunfullmäktige i december 2019, förhållningssätten har fastställts av kommundirektören i april 2021.

Vision

Härryda – här vågar vi!

I Härryda kommun bygger vi framtiden. Här har människor och företag möjlighet att växa och blomstra. Här lyfter idéer och landar lösningar som håller för kommande generationer.

Våra ledord: mod, nytänkande, handlingskraft.

Förhållningssätt

Varje dag gör vi mötet med Härryda kommun enkelt. Vi är engagerade, ser möjligheter och skapar lösningar. Vi är kompetenta, professionella och öppna för olika perspektiv. Vi prövar nya idéer och vill alltid bli bättre.

Tillsammans åstadkommer vi mer.

3. Mål för god ekonomisk hushållning

Målen för god ekonomisk hushållning, såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål fastställdes av kommunfullmäktige i beslut om den strategiska planen för mandatperioden. Där framgår också åtgärder som ska genomföras för att nå målen.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige antog i juni 2022 följande finansiella mål som mäts och analyseras årligen i rullande fyraårsperioder:

- **Soliditeten ökar med en procentenhet per år**
- **Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag**

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver. Målen har som utgångspunkt att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

Detta innebär att ingen generation bör behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Överskottet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation utan att den ska behöva uttaxeras en högre skatt.

Nedan redovisas de finansiella målen utifrån budgetförslaget och hur måluppfyllelsen bedöms bli för enskilda år.

	2024	2025	2026
Resultat i mnkr	20,9	119,5	161,7
Soliditeten ökar med en procentenhet per år	3 %	1 %	3 %
Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag	0,8 %	4,2 %	5,4 %

Vi befinner oss i en ovanlig situation. Det enskilda året 2024 ser ut bli svårt ekonomiskt. Vi anser att det är viktigt att uppnå de finansiella målen men ser att det kommer att bli svårt under 2024. Detta med anledning av en rad händelser och påverkansfaktorer som vi inte råder över i Härryda kommun. Dels beror det på uteblivna stöd till kommunen. Det beror också på kriget i Ukraina och den höga inflation som det har dragit med sig. Vidare kan konstateras att det är nu vi måste göra nödvändiga investeringar i klimat och hållbarhet för att rädda jorden för våra kommande generationer.

Denna rad med faktorer leder oss in i ett lägre resultat än det ekonomiska målet på 2,5 procent.

Resultatbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivningar	2 120,0	2 399,7	2 510,2	2 552,9	2 637,1
Avskrivningar	127,6	139,3	153,1	161,8	168,8
Verksamhetens nettokostnader	2 247,6	2 539,1	2 663,3	2 714,7	2 805,9
Skatteintäkter	2 263,4	2 341,1	2 479,7	2 639,9	2 775,5
Generella statsbidrag och utjämning	305,3	266,7	276,3	223,8	212,9
Finansiella intäkter	18,3	11,4	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-2,6	-1,0	-1,5	-2,0	-2,0
Finansiella kostnader för pensioner	-22,5	-70,8	-73,2	-30,6	-21,8
Resultat	314,3	8,3	20,9	119,5	161,7
<i>Blandfundsresultat</i>	<i>295,3</i>	<i>16,6</i>	<i>38,4</i>	<i>97,3</i>	<i>135,0</i>
Finansiellt mål	12,2%	0,3%	0,8%	4,2%	5,4%

Balansbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Materiella anläggningstillgångar	2 294,9	2 486,4	2 461,3	2 599,5	2 664,0
Finansiella anläggningstillgångar	217,3	206,1	217,3	217,3	217,3
Summa anläggningstillgångar	2 512,6	2 693,0	2 679,0	2 817,2	2 881,7
Omsättningstillgångar					
Tomtmark för försäljning	152,2	361,6	206,1	307,1	243,1
Fordringar	285,1	50,0	285,1	285,1	285,1
Likvida medel	307,6	50,0	309,6	224,7	311,7
Summa omsättningstillgångar	744,9	461,6	800,8	816,9	839,9
Summa tillgångar	3 257,5	3 154,6	3 479,9	3 634,1	3 721,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
varav årets resultat	314,3	8,3	20,9	119,5	161,7
Skulder					
Avsättningar för pensioner	805,8	833,4	1 012,1	995,5	962,5
varav avsättning pensionsskuld intjänat före 1998	534,5	528,5	560,0	537,8	511,0
Övriga avsättningar	147,0	8,3	147,0	147,0	147,0
Långfristiga skulder	53,1	175,7	153,1	153,1	153,1
varav lån i banker och kreditinstitut	0,0	130,0	100,0	100,0	100,0
Kortfristiga skulder	466,8	592,4	353,6	405,0	363,8
Summa skulder	1 472,7	1 609,8	1 665,9	1 700,7	1 626,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	3 257,5	3 154,6	3 479,9	3 634,1	3 721,6
SOLIDITET	55%	49%	52%	53%	56%

Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

- *Bostadsbyggandet utformas så att en befolkningsökning på 1,5 procent kan mötas med bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer.*
- *Full behovstäckning inom förskoleverksamheten och föräldrar kan välja verksamhetsform.*
- *Alla elever har efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier.*
- *Det finns bostäder av god kvalitet och god tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov.*

4. Prioriterade mål och inriktningar för 2024 på kommunövergripande nivå

Mål 1: En kommun med fokus på invånarnas bästa

Härryda kommuns viktigaste uppgift och mål är att förvalta medel för invånarnas bästa. Vid varje beslut ska främsta fokus ligga på invånarnas bästa, framför enskilda intressen. De som är mest utsatta ska alltid prioriteras och resurserna fördelas på en solidarisk grund med mål om ett jämlikt samhälle. I vår kommun tar vi ansvar för våra invånare.

Mål 2: En kommun med fokus på hållbarhet

Härryda kommun ska vara en hållbar kommun både nu och i framtiden. Vår kommun ska ses som en förebild i hållbarhetsarbetet. För att nå dit ska vi arbeta med alla tre aspekterna av hållbarhet.

Ekologisk hållbarhet

Vi ska vara en kommun som ligger i framkant med hållbarhetsarbetet med såväl uppfyllandet av Agenda 2030 som Fairtrade City-diplomering och satsningar på hållbara energilösningar som solceller. Vi ska driva på arbetet med fossilfritt resande, både med bilar och inom kollektivtrafiken, samt arbeta aktivt för att stärka kollektivt resande med buss, järnväg eller andra framtida transportmedel. Dessa fordon ska vara fossilfria.

Det är självklart att vi ska fortsätta arbetet med omställning av våra egna anläggningar för uppvärmning samt att upphandla fossilfria arbetsfordon och bilar till den kommunala bilpoolen.

Vi ska aktivt arbeta för att öka den biologiska mångfalden.

För att kunna garantera nästa generations matförsörjning är det av betydande vikt att vi behåller stora delar av jordbruksmarken vi har i kommunen. Vid exploatering på jordbruksmark ska möjligheter att exploatera på annan mark prioriteras.

Social hållbarhet

Härryda kommun ska arbeta aktivt för att våra invånare ska känna framtidstro och att de kan påverka det samhälle de lever i. Det är viktigt att bygga ett hållbart samhälle för alla. Vi sätter särskilt fokus på barn och unga. En prövning av barnets bästa ska göras vid varje beslut som kan tänkas påverka kommande generationer.

När vi arbetar med nya bostadsområden ska ytan mellan husen vara ett fokus för att skapa tillgängliga mötesplatser för alla åldrar. Det är viktigt att vi inte bygger hinder för personer med funktionsvariationer.

Alla arbetsgivare har ett ansvar för att deras anställda ska må bra. Detta gäller naturligtvis även i en kommun. Vi ser satsningar på vår personal som en viktig del i att uppnå social hållbarhet.

Att skapa möjligheter för våra barn och unga är ytterligare en del i att uppnå social hållbarhet. Detta gör vi genom satsningar på föreningslivet samt införandet av en femte studio i östra delen av kommunen. Denna studio bör samverka med Studio Hindås och Studio Rävlanda för att få en gemensam enhet med öppettider liknande Studio 11 i Mölnlycke. Studio 13 i Landvetter ska också få utvidgade öppettider. Målsättningen är att våra studios ska ha öppet varje vardag. Det bidrar till att ge våra barn och unga meningsfull sysselsättning på trygga och jämlika platser.

Arbetet med ökad jämlik och social hållbarhet måste intensifieras inom skolans verksamhetsområde. Våra skolor i kommunen visar på skillnader i kunskapsresultat. Vilka faktorer som styr och skapar dessa skillnader måste tydliggöras. Därigenom kan vi hitta vägar till att skapa de förutsättningar som behövs för att alla elever ska nå sin fulla potential. Det är av stor vikt för att barn och elever ska få mer jämlika förutsättningar till trygga och hållbara livsvillkor.

Kommunen ska arbeta för att bli Fairtrade City-diplomerad, en certifiering som säkerställer att vi i handel och inköp agerar utifrån att anställda bland annat ska ha rätt till anställningsavtal, övertidsersättning, föräldraledighet, rätt att organisera sig fackligt och ha löner de kan leva på.

Ekonomisk hållbarhet

För att säkerställa framtida möjligheter att arbeta med den ekologiska och sociala hållbarheten är det viktigt att det finns en ekonomisk hållbarhet. Den ekonomiska hållbarheten ska inte gå före vare sig den ekologiska eller den sociala hållbarheten. Vi behöver hitta modeller för vår ekonomi så att den utvecklas och stärks. Detta för att minska utanförskap och säkerställa att nästa generation har förutsättningar för ett gott liv, såväl ekologiskt som socialt.

För att på sikt stärka den ekonomiska hållbarheten är det viktigt att inte öka kostnaderna genom att ingå avtal som kostar pengar för nästa generation. En målsättning är att minska kommunkoncernens skulder.

Agenda 2030

Kommunfullmäktige har beslutat att vi ska bidra till att fylla de mål och delmål som är formulerade i Agenda 2030. Den årliga budget- och planeringsprocessen ska därmed inkludera genomförandet av insatser utifrån det hållbarhetsstrategiska programmet.

Det hållbarhetsstrategiska programmet tar hållbarhetsarbetet ett steg vidare, men det är inte tillräckligt. Vi behöver fördjupa arbetet ytterligare. Vi behöver ta fram konkreta mål och de åtgärder som krävs för att åstadkomma en förflyttning i den riktning vi önskar. Endast då kan vi säkerställa att vi följer agendans viktiga principer för genomförande och når framgång i arbetet med att uppnå målen.

Koldioxidbudget

Rapporter från forskarvärlden visar att klimatet och biologisk mångfald är oupplösligt förbundna med varandra. Relationen mellan klimatförändringarna, den biologiska mångfalden och god livskvalitet kan inte separeras. Ett välfungerande naturligt system och ett beboeligt klimat är grunden för människors livskvalitet. Rapporteringen visar också att vi endast har två år på oss att stoppa de ökande utsläppen.

Enligt kommunens uppföljning av Agenda 2030-arbetet måste utsläppen av växthusgaser minska kraftigt för att uppnå Parisavtalet. Därmed vill vi arbeta för ett uppfyllande av vår del av de nationella klimatmålen - som är fastställda i Parisavtalet – om att minska koldioxidutsläppen; detta med ett kommunalt mål om minst 25 procent minskning för år 2024. För att uppnå Parisavtalet måste kommunen ta fram konkreta åtgärder för att minska koldioxidutsläppen och det kan göras i en koldioxidbudget.

Klimat 2030

Under de kommande åren skall arbetet med klimat 2030 prioriteras upp. Detta arbete är en central satsning från Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen. Vi ser att arbetet under 2024 kommer innehålla framtagandet av ett program. Kostnaderna för vårt ökade engagemang kommer komma under 2025 och 2026. För att möjliggöra detta arbete tillsätts därför extra medel för dessa två år i budgeten.

Hållbar upphandling med kollektivavtal

Upphandling är en central del av kommunens arbete. För att bidra till hållbar utveckling ska uppföljningsbara miljö- och klimatkrav samt sociala krav ställas. Förvaltningen behöver alltid prioritera vilka kriterier som är viktigast under processen. I framtida upphandling ska följande prioriteras; att:

1. Efterfråga det bästa tillgängliga alternativet på marknaden vad gäller miljö- och hållbarhetsaspekt.
2. Välja den aktör som redovisar det mest hållbara förslaget.
3. Ställa krav på kollektivavtal.

HBTQj-certifiering

Kommunen och dess verksamheter ska HBTQj-certifieras. Detta arbete ska initieras snarast. Certifieringen är en viktig del i säkerställandet av god inkludering och i arbetet för ett tillåtande, jämlikt och jämställt samhälle.

Barnets bästa ska implementeras i alla beslut

I samband med beslutsfattande såväl i nämnderna som på tjänstemannanivå ska barnets bästa alltid vara en självklarhet. Varje beslut som involverar barn ska föregås av en prövning av barnets bästa, tidigare kallad barnkonsekvensanalys.

Mål 3: En kommun med fokus på jämlikhet

Ett jämlikt samhälle är en trygg grund och ett mål med arbetet för invånarnas bästa, därför är jämlikhet ett av den här budgetens främsta fokusområden. Vid varje beslut som fattas i Härryda kommun ska jämlikheten beaktas och fokus på att utjämna olikheter ska alltid vara prioriterat. Beslut med fokus på kollektiv jämlikhet ska alltid tas framför enskilda intressen. De som är mest utsatta ska alltid prioriteras och resurserna fördelas på en solidarisk grund med mål om ett jämlikt samhälle.

Mål 4: En kommun med fokus på trygghet

Trygghetsaspekten är avgörande för att kommunen ska ligga i framkant gällande boende, uppväxt, fritid, framtidstro och att vara ett samhälle som strävar mot lika villkor för alla invånare. Vid varje beslut som tas ska tryggheten beaktas och fokus ligga på att öka tryggheten, både på kort och lång sikt. Den reella tryggheten ska vara prioriterad men inte på något vis ta bort det förebyggande arbetet med att skapa upplevd trygghet för invånarna.

Mål 5: Politisk genomlysning av mellanchefs- och stödfunktionsstrukturen samt konsulter

För att uppnå målet om att vara en kommun som förvaltar medel för invånarnas bästa behöver kommunens mellanchefs- och stödfunktionsstruktur samt konsulter ses över. Detta arbete bör ske genom en politisk genomlysning. Här ska nämnderna och samtliga partier involveras. Förvaltningen får i uppdrag att ta fram en plan för hur detta arbete ska utformas.

5. Skattesats

Med denna budget fastställs oförändrad skattesats för år 2024 på 20,50 kronor per skattekrona.

6. Driftbudget

Förvaltningens bedömning grundar sig på kommunfullmäktiges och nämndernas beslut om budget för perioden 2023–27. Ambitionen är att resurstilldelningen till nämnderna skall motsvara den politiskt fastställda verksamhetsplaneringen för år 2024–25, samt justeras för demografiska förändringar och politiska beslut för hela planperioden 2024–26. Resurstilldelningen till nämnderna har anpassats efter den senaste befolkningsprognosen, som visar på färre barn i förskoleålder än föregående prognos. Förvaltningen ser även en minskad efterfrågan inom vård- och omsorg.

Den senaste tiden har inneburit en ökad inflation och en ökad prisnivå inom många olika områden. Det är svårt att se hur ihållande dessa kostnadsökningar är och dess påverkan på kostnaderna på lång sikt. På en övergripande nivå sker en kompensation till sektorerna avseende lönerörelsen, förändrad internränta samt förändrat personalomkostnadstillägg. År 2023 skedde också en viss justering för ökade livsmedelskostnader. För 2024 sker i princip inga ytterligare indexjusteringar utifrån inflation då det ekonomiska utrymmet är ytterst begränsat. Frågan behöver dock belysas mer inför budgetarbetet 2025. I övrigt blir det nödvändigt att följa utvecklingen under den närmaste tiden. Generellt kommer lokalkostnaderna att öka, beroende på ökat underhåll och högre energipriser.

I bedömningen är samtliga nämndreserver borttagna 2024 som en åtgärd för att förbättra resultatet, så även reserven för fastighetsunderhåll på fem mnkr. I planen för 2025 är dessa saker införda igen. De av nämnderna fastslagna uppdragen som tar sin utgångspunkt i den av fullmäktige fastslagna budgeten i december 2022 skall genomföras under 2023 och 2024.

Politisk organisation

År 2024 är det val till Europaparlamentet vilket innebär ett tillfälligt ökat behov inom valnämnden på 0,3 mnkr.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsansvar omfattar sektorerna samhällsbyggnad och teknik och förvaltningsstöd samt kommunledning och stödfunktioner.

Inför planperioden 2024–2026 är samhällsbyggnads utgångsläge gällande planberedskap god, och med tanke på antalet pågående planer och positiva planbesked som det arbetas med, ser beredskapen längre fram inte sämre ut. Resursmässigt har sektorn idag relativt goda förutsättningar att upprätthålla en fortsatt hög och jämn takt i arbetet med hela projektportföljen, trots att det kvarstår svårigheter att rekrytera framförallt mark- och exploateringsresurser. Tillsynsverksamheten inom miljö har fortsatt en utmaning i det stora gapet mellan faktiska behov och faktisk kapacitet, något som sektorns budgetförslag inte har utrymme att korrigera under planperioden.

Efter en omorganisation inom sektorn 2023, har man på plats en skedesindelad och mer ändamålsenlig sektorsorganisation som förhoppningsvis minskar stuprören och ökar förmågan att tänka helhet och teamorienterat. Trots ett bra utgångsläge för sektorn, finns ett genomsnittligt intäktskrav på runt 40 procent idag som kommer utmana under planperioden. Med en vikande konjunktur som innebär ökad risk för projektförseningar och minskat inflöde av nya projekt samt stigande inflation som ger kraftigt ökade priser på alla typer av varor och tjänster, utmanas sektorns nettobudget från två håll.

Sektorn för teknik och förvaltningsstöds bedömning för kommande treårsperiod är i stor utsträckning baserad på volymer och objekt enligt befolkningsprognosen samt lokalresursplanen för den kommunala verksamheten. Detta påverkar framför allt fastighetsfunktionen i form av tillkommande och avgående objekt samt måltidsservice och städservice där verksamheterna anpassas till kommande

volymförändringar. Sektorn står inför stora utmaningar de kommande åren på grund av den höga inflationen. Internpriserna får i regel inte höjas för att kompensera för inflationen.

I bedömningen ingår också en justering inom utvecklingsfunktionen utifrån valet till Europaparlamentet år 2024.

Nämnden för utbildning kultur och fritid

Justering av anslag har gjorts med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader för bland annat idrottshallar.

Årets befolkningsprognos visar en mer försiktig ökning av antalet barn i åldrarna 1–5 år och är en nedskrivning jämfört med föregående års befolkningsprognos. Antalet barn i förskoleålder förväntas vara i snitt 170 barn färre per år för planperioden 2024–2026 jämfört med föregående års befolkningsprognos. Antalet elever i grundskolan minskar med ca 130 elever till år 2024 för att därefter minska ytterligare med ca 180 elever under planperioden. Vid planperiodens slut väntas elevantalet vara 310 elever färre än år 2023. Det är förskolans vikande barnantal som påverkar prognosen vilket även kommer att påverka elevantalet inom grundskola i många år framöver. Antalet invånare i gymnasieålder stiger kraftigt i Härryda de kommande åren. Det gäller även antalet elever från andra delar av regionen. Den senaste befolkningsprognosen pekar på en ökning med ca 400 elever under åren 2022–2026, och med ca 210 elever under planperioden år 2023–2025. Jämfört med befintlig plan minskas anslaget på grund av befolkningsförändringar med cirka 19 mnkr för 2024.

Bygget av den planerade is- och idrottshallen i Härryda skjuts fram ett år och anläggningen förväntas nu vara färdigställd till hösten 2026 istället för som tidigare i början av 2026.

Socialnämnden

Nämnden ser en fortsatt lägre efterfrågan inom vård och omsorg, vilket kommer att innebära utmaningar och verksamhetsanpassningar under innevarande och kommande år. Detta ställer krav på att vara en flexibel organisation med en omställningsbar verksamhet. Sektorn bedömer därför att budget för socialtjänstens område hemtjänst kan minskas mot tidigare plan. En del av minskningen kan användas för att skapa bättre förutsättning för en budget i balans inför år 2024.

Sektorn bedömer ett fortsatt pågående behov av att införa rätt digitala lösningar som underlättar och förbättrar i arbetet med och för dem vi är till för, inom alla områden.

Under år 2024 förväntas en ändring avseende huvudmannaskap för behandlingsinsatser ske. I och med en ny socialtjänstlag (2024) samt kommande lagstiftning kring samsjuklighet behöver sektorn kunna möta upp behov på hemmaplan. Tanken är att en del av nuvarande boendelösningar organiseras på annat sätt de kommande åren där sektorn planerar att från år 2024 övergå till ett eget stödboende vuxen.

Behovet av boende med särskild service (BmSS) LSS minskar med nuvarande rättspraxis. De som får beslut om BmSS kommer att ha större vård/omsorgsbehov. Sektorns bedömning är därför att ta höjd för behov hos andra grupper, främst inom socialpsykiatri SoL.

Verksamhetsområdet barn och familj har haft en varaktig volymökning avseende förhandsbedömningar, utredningar samt insatser under de senaste åren. Fortsatt arbete för en budget i balans innebär att personalkontinuiteten behöver stärkas och personalresurser öka. Inför den nya social-tjänstlagen blir arbetet till en början än mer resurskrävande och arbetet med tidiga och förebyggande insatser får stort fokus. Likaså samverkan med förskola/skola och hälso- och sjukvård intensifieras framöver.

Åtgärder som ingår i budgetförslaget

Kommunen står inför stora utmaningar 2024. Anledningen är främst tillfälliga pensionskostnadsökningar på grund av de höga inflationsnivåerna. Inflationsnivåerna driver dessutom på högre kostnader för kommande löneavtal samtidigt som en vikande konjunktur påverkar skatteintäkterna. Härryda kommun står dock förhållandevis väl rustad för dessa utmaningar med en hög soliditet och goda ekonomiska resultat historiskt.

Utifrån att kommunstyrelsen beslutat om att detta underlag ska nå de finansiella målen på årlig basis så har åtgärder tagits fram i syfte att förbättra resultatet.

Just nu ser kommunen ut att klara resultatmålet för 2023 och tittar man framåt så ser år 2025 och 2026 bra ut även om prognoserna är osäkra. Utmaningen är 2024 och för att klara det finansiella målet så gott som möjligt det enskilda året krävs åtgärder. För att klara av detta på ett bra sätt och undvika för stora konsekvenser så har inriktningarna som styr arbetet varit:

- Fokus på de verksamheter som prognostiserar underskott idag
- Beredskap och återhållsamhet
- Skjut på det som är möjligt till kommande år.
- De av nämnderna fastslagna uppdragen som tar sin utgångspunkt i den av fullmäktige fastslagna budgeten i december 2022.

Sammantaget uppgår föreslagna åtgärder till 71,6 mnkr för 2024. På en övergripande nivå föreslås följande åtgärder:

- Samtliga nämndreserver 20 mnkr
- Råda säterireserven 2,2 mnkr
- reserv för fastighetsreserv, samt
- pengar som nämnderna valt att inte använda enligt 2023 års budget.

Sammantaget uppgår dessa åtgärder till 38,1 mnkr. I detta underlag föreslås att de återinförs i budget för 2025.

Fördelningen av beslutade initiativ baserat på budget 2023 är beslutade enligt nedan och ska genomföras även under 2024:

tKR	Nämndinitiativ baserat på budget 2023
KS	0
UKFN	7500
SOC	1600
Totalt	9100

Dessa redovisas i driftsbudgeten nedan. Detta sker under rubriken *Nämndinitiativ från budget 2023*.

Utöver detta finns åtgärder inom respektive sektor och funktion enligt förvaltningens förslag på ekonomiutskottet:

- Utbildning kultur och fritidsnämnden 6,1 mnkr
- Socialnämnden 6,9 mnkr
- Sektorn för samhällsbyggnad 2,5 mnkr
- Sektorn för teknik och förvaltningsstöd 6,3 mnkr
- Stödfunktioner och ledningsresurser 17,3 mkr

Vår utgångspunkt är dock att julbord ska erbjudas all personal enligt tradition. Vår uppskattning är att detta ryms inom ram.

Rödgrön samverkans driftbudget 2024–2026

Belopp i tkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Resultat: förvaltningens bedömning och underlag till budget	68 900	132 504	174 750
Förändring av resultat till följd av förändrad investering och/eller skattesats	0	0	0
Finans Förändring av skattesats enligt ovan	0	0	0
KS Internränta pga investeringsförändringar	0	0	0
KS Avskrivningar pga investeringsförändringar	0	0	0
UKFN Internränta pga investeringsförändringar	0	0	0
UKFN Avskrivningar pga investeringsförändringar	0	0	0
SOCN Internränta pga investeringsförändringar	0	0	0
SOCN Avskrivningar pga investeringsförändringar	0	0	0
Kommunstyrelsen	-4 526	-12 016	-12 016
Inget hyvlade	-4 510		
Nämndinitiativ från budget 2023	0		
Busskort unga	0	-12 000	-12 000
Medlemskap i Klimatkommunerna	-16	-16	-16
Nämnd för utbildning kultur och fritid	-29 720	-1 000	-1 000
Inget hyvlade	-21 720		
Nämndinitiativ från budget 2023	-7 500		
Kulturupplevelser i samverkan med skolan	-500	-1 000	-1 000
Socialnämnden	-13 730	0	0
Inget hyvlade	-12 130		
Nämndinitiativ från budget 2023	-1 600		
Politisk verksamhet	0	0	0
Summa förändrad driftbudget totalt	-47 976	-13 016	-13 016

Driftbudget på nämndnivå

Nedanstående tabell visar ramarna för respektive nämnd.

Belopp	Budget	Plan	Plan
Tkr	2024	2025	2026
Kommunstyrelse	295 914	362 433	364 636
Nämnd för utbildning kultur och fritid	1 429 264	1 448 777	1 472 588
Socialnämnd	795 449	797 165	802 615
Politisk verksamhet	14 221	13 531	14 231
Finansförvaltning, nettointäkt	2 555 772	2 741 394	2 815 804
Resultat	20 924	119 488	161 734

Budget för revisorerna

Frågan om budget för revisorerna bereds av kommunfullmäktiges presidium. Fullmäktige föreslås fastställa revisorernas budget till 1 587 tkr för år 2024.

7. Investeringar

Det bedömda investeringsbehovet för perioden 2024–2028 är netto sammanlagt 1 343 mnkr, varav 159 mnkr föreslås 2024. Med stor sannolikhet kommer dock ett flertal objekt som budgeterats för år 2023 att utföras under år 2024. Förvaltningens bedömning är att det fortsättningsvis kommer att utföras investeringar för under 300 mkr per år då det sannolikt kommer att inträffa flera fördröjningar. Investeringsbehovet har reviderats i enlighet med lokalresursplaneringen och tidsplaneringen och omfattningen av andra projekt förändras i enlighet med politiska uppdrag eller andra förutsättningar. Under perioden bedöms ytterligare ca 369 mnkr investeras som finansieras av egna exploateringar eller externa avgifter och bidrag.

Kommunstyrelsen

Under planperioden 2024–2026 uppgår sektor samhällsbyggnads samlade investeringsbudget till 172 mnkr. Jämfört med sektorns förslag till investeringsbudget för perioden 2024–2028, finns det inga större förändringar mot liggande budget/plan.

Sektorn för Teknik och förvaltningsstöds investeringar styrs bland annat av verksamhetens behov av lokaler vilket omfattas av lokalresursplanen. Sektorns bedömning omfattar investeringar motsvarande 1 072,4 mnkr under femårsperioden, jämfört med 1 143,9 mnkr i gällande plan. Huvuddelen av investeringarna, 996,0 mnkr, avser fastighetsfunktionen. Det största projektet under planperioden är en ny grundskola i norra Landvetter. Dessutom ingår investeringsmedel för den nya ishallen i Härryda som även omfattar träningsrink och idrottshall. Därutöver omfattar planen ett flertal investeringsprojekt inom fastighetsfunktionen, bland annat större renoveringar av förskolor och skolor samt energiomställning, säkerhetslarm och upprustning av gårdar. Årliga budgetanslag ingår också för IT-funktionen, måltidsservice, servicefunktionen, ledning och städservice.

Nämnden för utbildning, kultur och fritid

Den sammanlagda investeringsvolymen under planperiodens fem år uppgår till 79,3 mnkr. Huvuddelen av investeringarna består av utbyte av möbler och andra inventarier samt satsningar på idrottshallar och utemiljö.

Socialnämnden

I sektorns bedömning av investeringsbudget finns anslag för reinvesteringar inom alla verksamhetsområden och uppgår totalt till 2,4 mnkr.

Belopp i tkr	Budget					
	2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelsen	353 318	142 391	309 860	211 561	295 639	291 890
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	13 664	14 100	11 300	19 300	11 300	23 300
Socialnämnden	4 317	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Summa investeringar	371 299	158 891	323 560	233 261	309 339	317 590

8. Exploateringar

Exploateringsverksamheten följer föreslagen produktionsplan för bostäder och verksamheter med byggnation av bostäder i kommunens tätorter samt exploatering av framtida verksamhetsmark.

Budgeten för exploateringsverksamheten omfattar bl.a. inkomster från markförsäljning, gatukostnadsersättning samt utgifter avseende genomförandet av detaljplaner. I budget/plan ingår även exploatörsdrivna projekt utan kommunalt markinnehav där kommunens insatser finansieras löpande innevarande år genom plan- och exploateringsavtal.

Bifogad tabell visar exploateringsverksamhetens bedömda likviditetspåverkan och hur likviditeten är budgeterad/planerad under kommande femårsperiod.

Det rådande konjunkturläget gör det svårt att veta hur utvecklingen kommer att se ut under den närmaste femårsperioden. Det finns en osäkerhet i vilka av projekten som sätts igång och hållbarheten är inte färdigutredd i alla dessa projekt. Förvaltningens exploateringsbudget blir därför endast en kvalificerad gissning. Vi hänskjuter varje enskild exploatering till kommunstyrelsen.

Vi låter av dessa anledningar exploateringsbudgeten stå kvar enligt förvaltningens förslag.

Belopp i tkr	Kalkyl 2023	Kalkyl 2024	Kalkyl 2025	Kalkyl 2026	Kalkyl 2027	Kalkyl 2028
Inkomst	42 745	120 530	15 280	202 444	135 608	137 750
Utgift	122 955	94 245	116 249	138 463	85 415	49 650
Netto	-80 210	26 285	-100 969	63 981	50 193	88 100

9. Långfristig upplåning

Enligt den ekonomiska bedömningen bör kassaflödet i kommunen täcka de planerade investeringsutgifterna. För att ha en marginal att möta eventuella betalningstoppar samt finansiera eventuella utgifter kopplade till markaffärer och exploateringsverksamhet bedömer förvaltningen att det bör finnas ett utrymme att låna upp till 100 mnkr under perioden.

10. Uppdrag till nämnderna

Med utgångspunkt i detta budgetdokument uppdrar kommunfullmäktige till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde.

Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerrevision.

Uppdrag till kommunstyrelsen

Våtmarker

Våtmarker är viktiga av många anledningar. De är centrala för att uppnå målen i Agenda 2030. Att bevara befintliga våtmarker samt att arbeta med återställande av våtmarker hjälper oss att uppnå mål för biologisk mångfald, rent vatten, kolsänka, hållbara samhällen samt bekämpning av klimatförändringarna.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen aktivt verkar och arbetar för att bevara våtmarker i kommunen, tar fram ett åtgärdsprogram samt implementerar åtgärder som leder till att våtmarker återställs och nyttjas hållbart.

Införande av busskort för kommunens unga

Busskort till våra ungdomar är en del av möjliggörandet för våra barn och ungas omställning till en hållbar livsstil. Personer som i unga år lär sig att åka kollektivt kommer i större utsträckning även göra så senare i livet. Detta är av stor vikt för att uppnå Agenda 2030-målen gällande att bekämpa klimatförändringarna samt för att skapa hållbara samhällen, ökad jämlikhet och hållbar infrastruktur.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen har ekonomiska förutsättningar för ett införande av busskort för skolungdomar året runt inom zon B under 2025.

Energidag

I kommunen har vi flertalet aktörer som arbetar med energifrågor. För några år sedan genomfördes en energidag/mässa som kommunens energirådgivare och ett lokalt energiföretag anordnade.

Nämnden får i uppdrag att tillse att näringslivsenheten anordnar en årligt återkommande energidag/mässa tillsammans med exempelvis Härryda Energi, kommunens energirådgivare, våra invånare, skolor, föreningsliv och näringsliv.

Solcellspark

I kommunens arbete för omställning till ett hållbart energisystem och arbetet med fossilfri kommun är satsningen på solenergi en viktig del.

Nämnden får i uppdrag att tillse att det bildas ett bolag med avsikt att skapa en egen solcellspark samt att se över möjlighet till delägande för kommuninvånare.

Markanvisningstävlingar

Med en markstrategi kan kommunen skapa de bästa förutsättningarna för samhällsutvecklingen i alla våra tätorter och utveckla en hållbar bebyggelse. Kommunens inriktning är att markanvisning i huvudsak ska ske i konkurrens genom exempelvis markanvisningstävlingar. Att använda markanvisningstävlingar kan bidra till hög kvalitet och ökad innovation. Därigenom kan kommunen säkerställa att bästa möjliga projekt blir realiserade vid varje markanvisning. Kommunen kan också anta riktlinjer som ställer krav på såväl graden av reducerat klimatavtryck, ökad andel återbruk/cirkulära processer samt nya bostadslösningar med överkomlig hyra för unga.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen arbetar med markanvisningstävlingar för bostadsbyggnation med fokus på reducerat klimatavtryck/klimatdeklaration och cirkulära processer inom arkitektur och byggande, samt ungas boende med hållbar hyressättning/boendekostnader.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen arbetar om styrande dokument för markanvisningar som till exempel riktlinjer för markanvisningar för att möta målen om reducerat klimatavtryck samt cirkulära processer.

Medlemskap i Klimatkommunerna

Som ett led i att bli Sveriges miljöbästa kommun ska kommunen bli medlem i Klimatkommunerna. I den strategiska planen för mandatperioden fastställs att kommunens arbete med Agenda 2030 är viktigt och prioriterat. Klimatkommunerna är en förening för kommuner och regioner som arbetar aktivt med klimatarbete och som ligger i framkant i det arbetet. Det övergripande syftet är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och spridning av goda exempel. Som medlem i Klimatkommunerna kvalitetssäkras kommunens klimatarbete. Därmed bidrar medlemskapet både till målet att skapa ett hållbart Härryda och till att kommunen ligger i framkant med klimatarbetet, vilket också slås fast i det hållbarhetsstrategiska programmet 2023–2035.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen ansöker om medlemskap i föreningen Klimatkommunerna från och med 2024 och därmed påbörja resan mot att bli Sveriges miljöbästa kommun.

Återinföra en för kommunen nödvändig markreserv

Härryda kommun hade en gång i tiden en omfattande markreserv fördelad på olika orter och av olika slag. Idag har vi ingen markreserv, vilken är nödvändig för att användas till framtida byggande av bostäder, skolor, äldreboende, arbetsplatser, etc. Kommunen måste arbeta aktivt för att bygga upp en markreserv, det är av största vikt för att kommunen ska kunna styra utvecklingen med hållbarhet och trygghet som grundpelare. Detta går att göra genom att exempelvis återinvestera exploateringsvinster i kommunal mark.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen tar fram en strategisk plan med målsättningen att aktivt bygga upp en markreserv för kommunen.

Uppdrag till socialnämnden

Utveckla arbetet med introduktion för nyanställda

En av de främsta prioriteringarna inom socialtjänsten är att hitta ett framgångsrikt sätt att rekrytera, introducera och behålla socialsekreterare. Ska vi kunna leverera en bra samhällsservice och uppnå de krav och ambitioner som finns enligt lag och målsättningar behöver vi utveckla vårt arbete med introduktion för nyanställda.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen genomför en översyn och utveckling av introduktionen för nyanställda socialsekreterare.

Minskning av personalomsättningen

Vi ser en ökad personalomsättning på enhet för Barn och familj inom sektorn för socialtjänst. Förvaltningen arbetar med riktade insatser i ämnet med förhoppningar om att det på sikt ska ge resultat.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen regelbundet följer upp och utreder orsaker till personalomsättningen utifrån de insatser som genomförs.

Översyn av köpta placeringar

Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Som ett led i att fullgöra detta upphandlas olika former av boende och vård från externa utförare. Vi behöver säkerställa att dessa placeringar ger individen en insats av hög kvalitet och det stöd som den har rätt till.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen gör en översyn gällande de placeringar som görs avseende kvalitet och kostnad.

Livslångt lärande och kreativa aktiviteter

Att åldras kan vara nog så komplext och utmanande. Förmågor och färdigheter som funnits hela livet avtar plötsligt. De vanor och aktiviteter som en gång rullade på är kanske inte längre en självklarhet. Det finns äldre som vill fortsätta spela ett instrument eller handarbeta, kanske lära sig ny teknik, spela spel eller göra något annat som skapar mervärde i vardagen. Som exempel kan nämnas flera lyckade aktivitetsprojekt mellan äldreboenden och förskolor.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen utreder nya möjligheter och förslag för samarbete mellan kommunens särskilda boenden och exempelvis civilsamhället, föreningar, bildningsförbund och/eller kulturskolan för att skapa kreativa aktiviteter och samarbeten mellan äldre och unga.

Uppdrag till nämnden för utbildning, kultur och fritid

Socioekonomiska fördelningsnyckeln i skolan

En god utbildning är grundläggande för ett demokratiskt och jämlikt samhälle. Förskolan och grundskolan ska ha förutsättningar att ge varje enskild individ den ledning och stimulans den behöver för att utvecklas till en demokratisk samhällsmedborgare. Skolan och förskolan ska vara likvärdiga. Det innebär bland annat att utbildningen ska uppväga skillnader i barns och elevers bakgrund och förutsättningar. Ett verktyg för detta är att fördela resurser utifrån barns och elevers socioekonomiska bakgrund. För att möta Agenda 2030-målen om en god utbildning för alla, ett inkluderande samhälle och ökad jämlikhet behöver den socioekonomiska fördelningsnyckeln justeras.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen genomför en översyn av den socioekonomiska nyckeln samt att, i samråd med förvaltningen, justera upp nyckeln på ett sätt så att det gynnar de mest behövande skolorna.

Kulturupplevelser för barn och unga

I FN:s konvention om barns rättigheter står att barn ska ges möjlighet att av eget intresse och på egna villkor delta i det konstnärliga och kulturella livet. Rättigheterna ska gälla alla barn, oberoende av bostadsort, socioekonomiska sammanhang, funktionshinder eller etnicitet. I Härryda kommun är ambitionen att alla barn från fyra års ålder till och med elever i årskurs 9 ska få ta del av minst en kulturupplevelse av hög kvalitet per år. Därmed får alla barn under sin skoltid möta många olika kulturformer, som bland annat teater, dans, musik, författarbesök och skolbio. För att möta Agenda 2030-målen med en god utbildning för alla, ett inkluderat samhälle och ökad jämlikhet behöver arbetet tilldelas mer resurser eftersom ambitionen i nuläget inte matchar de kommunala målen.

Nämnden får i uppdrag att säkerställa kulturupplevelser utefter kommunens ambitionsmål samt att tillskjuta nödvändiga resurser för detta.

Verkstadsstudio i öster för motorintresserad ungdom

Kommunen har behov av att utöka med ytterligare en fritidsgård/studio. För att tillgodose våra motorintresserade ungdomar i kommunen med ett tryggt och inkluderande sammanhang behövs en öppen verkstad i östra delen av kommunen. Verkstadsstudion som naturlig samlingsplats för motorintresserade gynnar både våra ungdomar och lokalsamhället i övrigt.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen utreder lämplig lokal, omfattning samt omfördelning av befintliga resurser.

Sfi-undervisning i anslutning till förskola

I områden med stor andel nyanlända ställs stora utmaningar för att barn och ungdomar ska uppnå samma skolresultat som i kommunens övriga skolor. Att öka måluppfyllelsen kräver insikter om alla de faktorer som har betydelse för resultaten, även faktorer utanför själva skolverksamhetens uppdrag. Att förlägga sfi-undervisning i nära anslutning till en förskola, i ett område med stor andel barn med annat modersmål än svenska, kan leda till ökad integration och i förlängningen bättre skolresultat. Exempel på effekter som kan uppnås genom detta är bland annat:

- Intensifierad språkträning för sfi-eleverna genom kontakter med förskolans personal och andra föräldrar.
- Närmare kontakter mellan förskolans personal och föräldrar i området.
- Kompletterar arbetet med att utföra kommunens skyldighet att genom kontakt med vårdnadshavare informera om förskola och erbjuda en plats för barn.
- En ökad förståelse för vad den svenska förskolan innebär genom en för sfi-eleverna vardaglig kontakt med förskoleverksamheten.
- Ger sfi-eleverna erfarenhet av arbetslivet som en del av den sammanhållna utbildningen inom etableringsprogrammet.

Nämnden får i uppdrag att tillse att kommunen utreder möjligheterna att starta sfi-undervisning i anslutning till en förskola.

11. Beslut i kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2024 på 20,50 kr per skattekrona.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.
- Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 587 tkr för år 2024.
- Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2024.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.
- Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploateringar.
- Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.
- Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.
- Kommunfullmäktige beslutar att ge nämnderna i uppdrag att genomföra uppdragen i budgeten.

12. Signering av budget

För Socialdemokraterna:

Patrik Linde

För Miljöpartiet:

Marie Strid

För Vänsterpartiet:

Björn Mattsson

Förvaltningens bedömning och underlag till budget 2024-2026 (-2028)

Innehållsförteckning

Härryda kommun	3
Förvaltningens arbetsätt	3
Driftbudget/plan 2024-2026.....	3
<i>Åtgärder som ingår i budgetförslaget.....</i>	<i>6</i>
Investeringsbudget/plan 2024-2028	7
Exploateringsverksamhet, finansieringsplan 2024-2028.....	8
Finansiell analys	9
<i>Resultat</i>	<i>9</i>
<i>Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och kommunal fastighetsavgift</i>	<i>10</i>
<i>Pensionsskulden</i>	<i>10</i>
<i>Långfristig upplåning</i>	<i>11</i>
<i>Borgensåtaganden.....</i>	<i>11</i>
<i>Balanskravet och god ekonomisk hushållning</i>	<i>12</i>
<i>Resultat- och balansbudget</i>	<i>13</i>
Bilagor	14

Härryda kommun

Förvaltningens arbetssätt

Förvaltningens bedömning är anpassad till den senaste prognosen för befolkningsförändringar. Bostadsförsörjning, lokalresursplanering, driftbudget, utdebitering, investeringar och upplåning hänger ihop med varandra och skall ses som en helhet. Det innebär att nya förutsättningar för exempelvis befolkningsutvecklingen kommer att påverka såväl intäkterna i form av skatteintäkter och utjämning som kostnaderna. I budgeten ingår ett utrymme för en löneökning om 3,5 % 2023-2024 och 3% 2025-2026. Investeringsförändringar påverkar också driftbudgeten.

Förvaltningens budgetarbete utgår från det av kommunfullmäktige noterade dokumentet "Ekonomiska planeringsförutsättningar inför budget/plan 2024-2026 (2028)" som huvudsakligen utgår från den av kommunfullmäktige fastställda budgeten för åren 2023-2025 (2027). De ekonomiska planeringsförutsättningarna behandlades vid kommunfullmäktiges sammanträde den 30 mars 2023. Där beskrivs långtidsplaneringen i Härryda kommun och anger att förvaltningen ska lämna ett underlag som utgår från gällande budget/plan och som uppnår kommunens mål för god ekonomisk hushållning.

Den 9 mars 2023 fattade kommunstyrelsen beslut om planeringsförutsättningarna för perioden 2024-2026. I samma ärende fick förvaltningen i uppdrag att de finansiella målen ska nås varje enskilt år samt att det i slutet av planperioden ska finnas ekonomiskt utrymme för drift av en simhall.

Utifrån de av fullmäktige beslutade planeringsförutsättningarna som påvisar försämrade resultat för åren 2023 och 2024 samt uppdraget om att varje enskilt år ska uppnå de finansiella målen så har sektorerna arbetat fram sina bedömningar inklusive åtgärder för förvaltningen ska nå de finansiella målen. Dessa redovisades till förvaltningsledningen den 2 maj.,

Ledningsgruppen har i arbetet med förvaltningens bedömning utgått från respektive sektors bedömning och gjort prioriteringar och avvägningar för att lämna en bedömning kring vad som bör justeras i den befintliga planen för i syfte att motsvara kommunfullmäktiges anvisningar. Den 15 maj redovisades förvaltningens bedömning för Ekonomiutskottet.

Förvaltningen bedömer att anslagsbindningen för drift, investering och exploatering kan ske netto på nämnd.

Driftbudget/plan 2024-2026

Förvaltningens bedömning grundar sig på kommunfullmäktiges och nämndernas beslut om budget för perioden 2023-27. Ambitionen är att resurstilldelningen till nämnderna skall motsvara den politiskt fastställda verksamhetsplaneringen för år 2024-25, samt justeras för demografiska förändringar och politiska beslut för hela planperioden 2024-26. Resurstilldelningen till nämnderna har anpassats efter den senaste befolkningsprognosen, som visar på färre barn i förskoleålder än

föregående prognos. Förvaltningen ser även en minskad efterfrågan inom vård- och omsorg.

Den senaste tiden har inneburit en ökad inflation och en ökad prisnivå inom många olika områden. Det är svårt att se hur ihållande dessa kostnadsökningar är och dess påverkan på kostnaderna på lång sikt. På en övergripande nivå sker en kompensation till sektorerna avseende lönerörelsen, förändrad internränta samt förändrat personalomkostnadstillägg. År 2023 skedde också en viss justering för ökade livsmedelskostnader. För 2024 sker i princip inga ytterligare indexjusteringar utifrån inflation då det ekonomiska utrymmet är ytterst begränsat. Frågan behöver dock belysas mer inför budgetarbetet 2025. I övrigt blir det nödvändigt att följa utvecklingen under den närmaste tiden. Generellt kommer lokalkostnaderna att öka, beroende på ökat underhåll och högre energipriser.

I bedömningen är samtliga nämndsreserver borttagna 2024 som en åtgärd för att förbättra resultatet. Även den utökning om cirka 20 mkr som ingick i de ramar som beslutades i februari 2023 (avseende budget 2023) föreslås senareläggas till 2025. Det är även så att reserven för fastighetsunderhåll på 5 mnkr är borttagen under år 2024. I planen för 2025 är dessa saker införda igen.

Politisk organisation

År 2024 är det val till Europaparlamentet vilket innebär ett tillfälligt ökat behov inom valnämnden på 0,3 mnkr.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsansvar omfattar sektorerna Samhällsbyggnad och Teknik och förvaltningsstöd samt kommunledning och stödfunktioner.

Inför planperioden 2024-2026 är samhällsbyggnads utgångsläge gällande planberedskap god, och med tanke på antalet pågående planer och positiva planbesked som det arbetas med, ser beredskapen längre fram inte sämre ut. Resursmässigt har sektorn idag relativt goda förutsättningar att upprätthålla en fortsatt hög och jämn takt i arbetet med hela projektportföljen, trots att det kvarstår svårigheter att rekrytera framförallt mark- och exploateringsresurser. Tillsynsverksamheten inom miljö har fortsatt en utmaning i det stora gapet mellan faktiska behov och faktisk kapacitet, något som sektorns budgetförslag inte har utrymme att korrigera under planperioden.

Efter en omorganisation inom sektorn 2023, har man på plats en skedesindlad och mer ändamålsenlig sektorsorganisation som förhoppningsvis minskar stuprören och ökar förmågan att tänka helhet och teamorienterat. Trots ett bra utgångsläge för sektorn, finns ett genomsnittligt intäktskrav på runt 40 % idag som kommer utmana under planperioden. Med en vikande konjunktur som innebär ökad risk för projektförseningar och minskat inflöde av nya projekt – samt stigande inflation som ger kraftigt ökade priser på alla typer av varor och tjänster, utmanas sektorns nettobudget från två håll.

Sektorn för teknik och förvaltningsstöds bedömning för kommande treårsperiod är i stor utsträckning baserad på volymer och objekt enligt befolkningsprognosen samt lokalresursplanen för den kommunala verksamheten. Detta påverkar framför allt fastighetsfunktionen i form av tillkommande och avgående objekt samt

måltidsservice och städservice där verksamheterna anpassas till kommande volymförändringar. Sektorn står inför stora utmaningar de kommande åren på grund av den höga inflationen. Internpriserna får i regel inte höjas för att kompensera för inflationen.

I bedömningen ingår också en justering inom utvecklingsfunktionen utifrån valet till Europaparlamentet år 2024.

Nämnden för utbildning kultur och fritid

Justering av anslag har gjorts med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader för bland annat idrottshallar.

Årets befolkningsprognos visar en mer försiktig ökning av antalet barn i åldrarna 1-5 år och är en nedskrivning jämfört med föregående års befolkningsprognos. Antalet barn i förskoleålder förväntas vara i snitt 170 barn färre per år för planperioden 2024-2026 jämfört med föregående års befolkningsprognos. Antalet elever i grundskolan minskar med ca 130 elever till år 2024 för att därefter minska ytterligare med ca 180 elever under planperioden. Vid planperiodens slut väntas elevantalet vara 310 elever färre än år 2023. Det är förskolans vikande barnantal som påverkar prognosen vilket även kommer att påverka elevantalet inom grundskola i många år framöver. Antalet invånare i gymnasieålder stiger kraftigt i Härryda de kommande åren. Det gäller även antalet elever från andra delar av regionen. Den senaste befolkningsprognosen pekar på en ökning med ca 400 elever under åren 2022-2026, och med ca 210 elever under planperioden år 2023-2025. Jämfört med befintlig plan minskar anslaget på grund av befolkningsförändringar med cirka 19 mnkr för 2024.

Bygget av den planerade is- och idrottshallen i Härryda skjuts fram ett år och anläggningen förväntas nu vara färdigställd till hösten 2026 istället för som tidigare i början av 2026.

Socialnämnden

Nämnden ser en fortsatt lägre efterfrågan inom vård och omsorg, vilket kommer att innebära utmaningar och verksamhetsanpassningar under innevarande och kommande år. Detta ställer krav på att vara en flexibel organisation med en omställningsbar verksamhet. Sektorn bedömer därför att budget för socialtjänstens område hemtjänst kan minskas mot tidigare plan. En del av minskningen kan användas för skapa bättre förutsättning för en budget i balans inför år 2024.

Sektorn bedömer ett fortsatt pågående behov av att införa rätt digitala lösningar som underlättar och förbättrar i arbetet med och för dem vi är till för, inom alla områden.

Under år 2024 förväntas en ändring avseende huvudmannaskap för behandlingsinsatser ske. I och med en ny socialtjänstlag (2024) samt kommande lagstiftning kring samsjuklighet behöver sektorn kunna möta upp behov på hemmaplan. Tanken är att en del av nuvarande boendelösningar organiseras på annat sätt de kommande åren där sektorn planerar att från år 2024 övergå till ett eget stödboende vuxen.

Behovet av boende med särskild service (BmSS) LSS minskar med nuvarande

rättspraxis. De som får beslut om BmSS kommer att ha större vård/omsorgsbehov. Sektorns bedömning är därför att ta höjd för behov hos andra grupper, främst inom socialpsykiatri SoL.

Verksamhetsområdet barn och familj har haft en varaktig volymökning avseende förhandsbedömningar, utredningar samt insatser under de senaste åren. Fortsatt arbete för en budget i balans innebär att personalkontinuiteten behöver stärkas och personalresurser öka. Inför den nya socialtjänstlagen blir arbetet till en början än mer resurskrävande och arbetet med tidiga och förebyggande insatser får stort fokus. Likaså samverkan med förskola/skola och hälso- och sjukvård intensifieras framöver.

Nämndsramar 2024-2026

Nedanstående tabell visar ramarna för respektive nämnd. I ramarna ingår en ospecificerad effektivisering 2024 om 38 mnkr för att nå resultatmålet om 2,5%. Om dessa ramar beslutas kommer nämnderna att återkomma om förslag på åtgärder om sammanlagt 38 mnkr i höstens verksamhetsplanarbete. För mer information läs nedanstående om åtgärder.

Belopp i tkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Kommunstyrelsen	323 756	291 388	350 417	352 620
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	1 445 073	1 399 544	1 447 777	1 471 588
Socialnämnden	786 057	781 719	797 165	802 615
Politisk organisation	14 018	14 221	13 531	14 231
Finansförvaltning	-2 577 213	-2 555 772	-2 741 394	-2 815 804
Resultat	8 309	68 900	132 504	174 750

Åtgärder som ingår i budgetförslaget

Kommunen står inför stora utmaningar år 2023 och 2024. Anledningen är främst tillfälliga pensionskostnadsökningar på grund av de höga inflationsnivåerna. Inflationsnivåerna driver dessutom på högre kostnader för kommande löneavtal samtidigt som en vikande konjunktur påverkar skatteintäkterna. Härryda står dock förhållandevis väl rustad för dessa utmaningar med en hög soliditet och goda ekonomiska resultat historiskt.

Utifrån att kommunstyrelsen beslutat om att detta underlag ska nå de finansiella målen på årlig basis så har åtgärder tagits fram i syfte att förbättra resultatet.

Just nu ser kommunen ut att klara resultatmålet för 2023 och tittar man framåt så ser år 2025 och 2026 bra ut även om prognoserna är osäkra. Utmaningen är 2024 och för att klara det finansiella målet det enskilda året krävs åtgärder. För att klara av detta på ett bra sätt och undvika för stora konsekvenser så har inriktningarna som styrt arbetet varit:

- Fokus på de verksamheter som prognostiserar underskott idag
- Beredskap och återhållsamhet
- Skjut på det som är möjligt till kommande år

Sammantaget uppgår föreslagna åtgärder till 80,7 mnkr för 2024. På en övergripande nivå förlås följande åtgärder: tillskott om cirka 20 mkr som ingick i de ramar som beslutades i februari 2023 (avseende budget 2023), samtliga

nämndsreserver 20 mnkr, Råda säterireserven 2,2 mnkr samt reserv för fasttighetsreserv. Sammantaget uppgår dessa åtgärder till 47,2 mnkr. I detta underlag föreslås att det återinförs i budget för 2025 igen.

Utöver ovan reserver finns åtgärder inom respektive sektor och funktion enligt följande:

- Utbildning kultur och fritidsnämnden 4,9 mnkr
- Socialnämnden 6,9 mnkr
- Sektorn för Samhällsbyggnad 2,5 mnkr
- Sektorn för teknik och förvaltningsstöd 5,9 mnkr
- Stödfunktioner och ledningsresurser 13,3 mkr

Sammantaget så uppgår summan av dessa åtgärder till 33,5 mnkr,

Medräknat dessa åtgärder uppgår det budgeterade resultatet till cirka 30 mnkr. För att nå resultatet om i enlighet med de finansiella målen 2024 krävs åtgärder om ytterligare 38,4 mnkr. Detta innebär en sammantagen effektivisering på 1,5 procent som föreslås fördelas fördelas ut på nämnderna.

Beroende på om Kommunfullmäktige beslutar detta så kommer förvaltningen att återkomma i arbetet med verksamhetsplanerna med åtgärder motsvarande denna ytterligare effektivisering. För respektive sektor och funktion innebär detta ytterligare åtgärder enligt nedan för att förvaltningen ska nå de finansiella målen det enskilda året 2024.

- Utbildning kultur och fritidsnämnden 21,72 mnkr
- Socialnämnden 12,13 mnkr
- Kommunstyrelsen 4,51 mnkr

Investeringsbudget/plan 2024-2028

Det bedömda investeringsbehovet för perioden 2024–2028 är netto sammanlagt 1 343 mnkr, varav 159 mnkr föreslås 2024. Med stor sannolikhet kommer dock ett flertal objekt som budgeterats för år 2023 att utföras under år 2024.

Förvaltningens bedömning är att det fortsättningsvis kommer att utföras investeringar för under 300 mkr per år då det sannolikt kommer att inträffa flera fördröjningar. Investeringsbehovet har reviderats i enlighet med lokalresursplaneringen och tidsplaneringen och omfattningen av andra projekt förändras i enlighet med politiska uppdrag eller andra förutsättningar. Under perioden bedöms ytterligare ca 369 mnkr investeras som finansieras av egna exploateringar eller externa avgifter och bidrag.

Kommunstyrelsen

Under planperioden 2024-2026 uppgår sektor samhällsbyggnads samlade investeringsbudget till 172 mnkr. Jämfört med sektorns förslag till investeringsbudget för perioden 2024–2028, finns det inga större förändringar mot liggande budget/plan.

Sektorn för Teknik och förvaltningsstöds investeringar styrs bland annat av verksamhetens behov av lokaler vilka omfattas av lokalresursplanen. Sektorns bedömning omfattar investeringar motsvarande 1 072,4 mnkr under

femårsperioden, jämfört med 1 143,9 mnkr i gällande plan. Huvuddelen av investeringarna, 996,0 mnkr, avser fastighetsfunktionen. Det största projektet under planperioden är en ny grundskola i norra Landvetter. Dessutom ingår investeringsmedel för den nya ishallen i Härryda som även omfattar träningsrink och idrottshall. Därutöver omfattar planen ett flertal investeringsprojekt inom fastighetsfunktionen, bland annat större renoveringar av förskolor och skolor samt energiomställning, säkerhetslarm och upprustning av gårdar. Årliga budgetanslag ingår också för IT-funktionen, måltidsservice, servicefunktionen, ledning och städservice.

Nämnden för utbildning kultur och fritid

Den sammanlagda investeringsvolymen under planperiodens fem år uppgår till 79,3 mnkr. Huvuddelen av investeringarna består av utbyte av möbler och andra inventarier samt satsningar på idrottshallar och utemiljö.

Socialnämnden

I sektorns bedömning av investeringsbudget finns anslag för reinvesteringar inom alla verksamhetsområden och uppgår totalt till 2,4 mnkr.

Belopp i tkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelsen	353 318	142 391	309 860	211 561	295 639	291 890
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	13 664	14 100	11 300	19 300	11 300	23 300
Socialnämnden	4 317	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Summa investeringar	371 299	158 891	323 560	233 261	309 339	317 590

Exploateringsverksamhet, finansieringsplan 2024-2028

Exploateringsverksamheten följer föreslagen produktionsplan för bostäder och verksamheter med byggnation av bostäder i kommunens tätorter samt exploatering av framtida verksamhetsmark. Budgeten för exploateringsverksamheten omfattar bl.a. inkomster från markförsäljning, gatukostnadsersättning samt utgifter avseende genomförandet av detaljplaner. I budget/plan ingår även exploitördrivna projekt utan kommunalt markinnehav där kommunens insatser finansieras löpande innevarande år genom plan- och exploateringsavtal.

Bifogad tabell visar exploateringsverksamhetens bedömda likviditetspåverkan och hur likviditeten är budgeterad/planerad under kommande femårsperiod.

Exploatering på kommunägd mark

Verksamhetsmark:

Av den totala projektkalkylen är 234 mnkr utgifter och 290 mnkr inkomster för verksamhetsmark. Detaljplanen för Ishall och Travepark samt Företagsparken etapp 3 planeras att antas 2024. Projekt som kräver en infrastrukturbyggnad under perioden är Mölnlyckemotet, Företagsparken etapp 3 samt Ishall och Travepark. Under 2024 planeras försäljning av verksamhetsmark ske vid Hindås industriområdet samt Mölnlyckemotet.

Mark för bostäder

Av den totala projektkalkylen är 516 mnkr utgifter och 613 mnkr inkomster för mark för bostäder. Mark för bostäder innefattar framförallt projekt med bostäder

men vissa projekt kan även omfatta lokaler och olika typer av service såsom förskola, skola och särskilda boenden. Under perioden kommer det pågå detaljplaner för bostäder på kommunal mark vid Enebacken 2, Landvetter centrum kvarter 4-6, Bocköhalvön, P-hus i Mölnlycke, Landvetter Södra Etapp 1 och vid Lunnavägen.

Utbyggnad av infrastruktur för bostadsområden kommer pågå eller påbörjas vid Landvetter centrum kvarter 2-6, Landvetters Backa Västra, Bocköhalvön och Enebacken 2. Utbyggnad av Magasinsvägen vid Landvetter Södra Etapp 1 har startats och kommer fortsätta till omkring 2025. Markförsäljningar planeras ske under perioden vid bland annat Landvetters Backa Västra, Bocköhalvön och Enebacken 2.

Exploatering på privatägd mark

Verksamhetsmark

Av den totala projektkalkylen är 7 mnkr utgifter och 88 mnkr inkomster för verksamhetsmark. Det pågår tre exploatörsdrivna detaljplaner för verksamhetsmark; Fläskebo avfallsanläggning, Link 40 i Bårhult och Fäxhult. Försäljning av verksamhetsmark planeras ske under 2024 vid Mölnlyckemotet.

Mark för bostäder

Av den totala projektkalkylen är 86 mnkr utgifter och 170 mnkr inkomster för mark för (framförallt) bostäder. Under planperioden pågår detaljplanarbeten för exploatörsdrivna projekten Växthusen, Slamby och Bårekulla samt projektet Älmhultsvägen. Utbyggnad av infrastruktur kommer ske i de tre exploatörsdrivna pilotprojekten för bostadsområden vid Björrod, Wendelstrand och Säteriet.

Belopp i tkr	Kalkyl					
	Kalkyl 2023	2024	Kalkyl 2025	Kalkyl 2026	Kalkyl 2027	Kalkyl 2028
Inkomst	42 745	120 530	15 280	202 444	135 608	137 750
Utgift	122 955	94 245	116 249	138 463	85 415	49 650
Netto	-80 210	26 285	-100 969	63 981	50 193	88 100

Finansiell analys

Resultat

Förvaltningens bedömning innebär stora slag i resultaten mellan åren 2024 till 2026. Med planerade åtgärder så uppgår resultatet till 30 mnkr 2024, vilket innebär att ytterligare åtgärder krävs för att nå det finansiella resultatmålet om 2,5% av skatter och bidrag. För 2025 uppgår resultatet till 133 mnkr och 2026 till 175 mnkr. I dessa resultat ingår återuppbyggda nämndsreserver samt utrymme för förslagen enligt de ramar som beslutades i februari 2023 (avseende budget 2023). Dessutom har vissa justeringar gjorts för de åtgärder för ekonomisk balans som avser tidsförskjutningar.

Jämfört med de ekonomiska planeringsförutsättningar som KF noterade i mars har det genomsnittliga resultatet för 2024 försämrats med ca 10 mnkr/år. Även 2025 och 2026 har försämrats något men ligger fortsatt på höga nivåer. Detta beror främst på att lönerörelsen bedöms kosta mer utifrån att det så kallade märket blev högre än vad man tidigare trott (kostnaden bedöms bli 17,5 mnkr högre än vad som angavs i planeringsförutsättningarna) samt att pensionskostnaderna ökade

med ytterligare cirka 17 mnkr.

Den senaste skatteprognosen från SKR (Sveriges Kommuner och Regioner), visar på högre intäkter 2024 och lägre intäkter under 2025-26 än vad som prognostiserades i de ekonomiska planeringsförutsättningarna. Den nya befolkningsprognosen visar på en lägre befolkningstillväxt än tidigare vilket också innebär att skatter och bidrag minskar. Pensionskostnaderna ökar 2024 och 2025 för att sjunka något i förhållande till planeringsförutsättningarna. Lönerrevision bedöms bli högre 2024 och 2025 i förhållande till planeringsförutsättningarna vilket medför lägre resultat för hela planperioden än vad som tidigare prognostiserats.

För att nå det finansiella målet "resultatets andel av skatter och generella statsbidrag är lägst 2,5%" behövs ett årligt positivt resultat om mellan 68-75 mnkr.

Målet ska mätas sett över en rullande fyraårsperiod och med nuvarande och tidigare resultatnivåer nås målet under hela planperioden, både sett till varje enskilt år men även ur ett rullande fyraårsperspektiv. Att målet nås under 2024 förutsätter dock att nämnderna under hösten arbetar med ytterligare åtgärder om 38 mnkr.

På grund av goda resultat under 2020-2021 samt bolagisering av Va-verksamheten har soliditeten stigit kraftigt de senaste åren. Kommunen har amorterat på sina lån och Va-bolaget har tagit över sin andel av kommunens lån. Det finansiella målet "soliditeten ska öka med en procentenhet per år" nås, sett ur ett rullande fyraårsperspektiv, för 2024 och 2025. Däremot är soliditetsökningen under 1 procentenhet 2026 vilket beror på ett svagt budgeterat resultat under 2023. Sett till det enskilda året nås målen alla år.

Enligt kommunal redovisningslag ska kommuner redovisa pensionsskulden enligt blandfundsmodellen. Härryda kommun tillämpar fullfundsmodell och ska därför vid bokslut justera resultatet enligt blandfond vilket påverkar resultatet med mellan + 17 till - 27 mkr beroende på vilket år som avses. Blandfondsresultatet, budgeterat resultat justerat till blandfundsmodell, uppgår till mellan 86-148 mnkr.

Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och kommunal fastighetsavgift

Förvaltningens bedömning innehåller inga förändringar av utdebiteringen. Enligt Sveriges Kommuner och Regioners skatteprognos i april 2024 (cirkulär 23:20) ökar skatter och bidrag med 5,7 procent 2024 jämfört budgeterade intäkter för 2023, 3,9 procent för år 2025 jämfört med 2024 och ytterligare 4,4 procent för 2026.

Ökningen av skatteintäkter ska täcka lönehöjningar i befintlig verksamhet, övrig inflation, befolkningsförändringar och eventuella ambitionshöjningar.

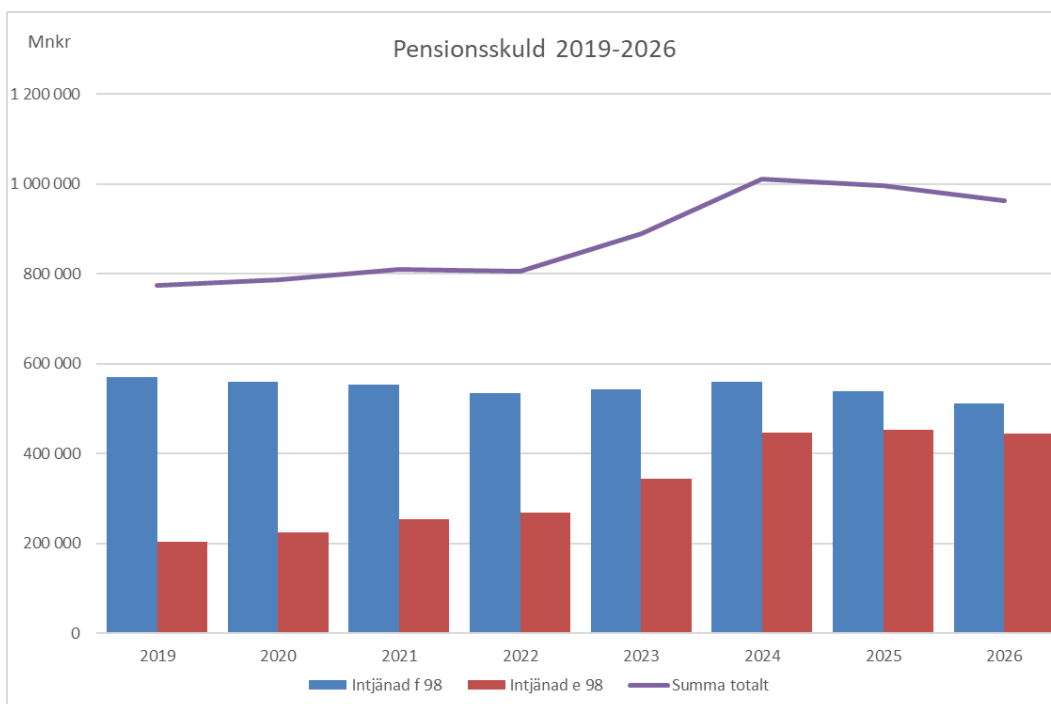
Pensionsskulden

Pensionsskulden redovisas och budgeteras enligt den så kallade fullfunderingsmodellen. Det innebär att resultatet, utöver kostnader för uppräknings, påverkas av förändringar i beräkningssätt för det aktuella åtagandet och att soliditeten blir väsentligt lägre än med blandmodellen som tillämpas av de flesta kommuner. Sedan ett antal år tillbaka är kostnaderna vid tillämpning av

fullfondering lägre än med blandmodellen.

Uppräkningen av skulden bokförs som kostnader i resultaträkningen och utbetalningarna från skulden bokförs direkt mot balansräkningen. I slutet av planperioden uppgår den totala skulden till ca 960 mnkr. Räkna och basbeloppsuppräknings redovisas som finansiell kostnad. Utbetalningarna prognostiseras till 50 mnkr år 2024.

Bilden nedan beskriver utvecklingen av pensionsskulden mellan 2019 och 2026 fördelat på pension intjänad före 1998 (ansvarsförbindelsen) och efter 1998.

Långfristig upplåning

Enligt den ekonomiska bedömningen bör kassaflödet i kommunen täcka de planerade investeringsutgifterna. För att ha en marginal att möta eventuella betalningstoppar samt finansiera eventuella utgifter kopplade till markaffärer och exploateringsverksamhet bedömer förvaltningen att det bör finnas ett utrymme att låna upp till 100 mnkr under perioden.

Borgensåtaganden

I bokslut 2022 uppgick det samlade borgensåtagandet till 1 072 mnkr. Kommunens borgensåtagande bestod till 95 procent av förpliktelser mot egna eller delägda bolag. Åtaganden för föreningar som verkar inom kommunen uppgick 2022 till cirka 5 procent. Kommunens borgenspolicy öppnar för fler möjliga borgensåtaganden till föreningar. Utöver dessa åtaganden finns ett åtagande för Kommuninvest AB:s förpliktelser. Kommunens borgensåtaganden bedöms i dagsläget inte innebära någon avsevärd finansiell risk.

Balanskravet och god ekonomisk hushållning

Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå som innebär att kommunerna med vissa undantag måste redovisa ett positivt resultat.

Kommunallagen anger också att mål och riktlinjer för verksamheten skall beaktas och att finansiella mål skall anges. De finansiella målen utgör ett verktyg för att kunna bedöma den finansiella situationen och utvecklingen och därmed fastslå om kommunen har en god ekonomisk hushållning. Det syftar till att stödja kommunerna i deras strävan att uppnå och säkerställa en god ekonomisk hushållning. Då är det viktigt att målen och riktlinjerna uttrycker realism och handlingsberedskap samt kontinuerligt utvärderas och omprövas. En ekonomi i balans samt en välfungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet är nödvändiga förutsättningar för att kommunen skall kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige antog i juni 2022 följande finansiella mål som mäts och analyseras årligen i rullande fyraårsperioder:

- **Soliditeten ökar med en procentenhet per år**
- **Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag**

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver. Målen har som utgångspunkt att varje generation själv skall bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation bör behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Överskottet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation utan att den skall behöva uttaxeras en högre skatt.

Nedan redovisas de finansiella målen utifrån budgetförslaget och hur måluppfyllelsen bedöms bli för enskilda år.

Som framgår av tabellen nedan bedömer förvaltningen de finansiella målen uppnås för vart och ett av åren. Däremot uppnås inte soliditetsmålet under 2026 sett ur ett rullande fyraårsperspektiv. Det är det svaga budgeterade resultatet för 2023 i kombination med höga investeringsvolymerna som gör att målet inte nås. Resultatmålet nås både ur ett rullande fyraårsperspektiv och sett till det enskilda året.

	2024	2025	2026
Soliditeten ökar med en procentenhet per år	4 %	1 %	3 %
Resultat i mnkr	68,9	132,5	174,8
Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag	2,5 %	4,6 %	5,8 %

Resultat- och balansbudget

Resultatbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivningar	2 120,0	2 399,7	2 462,2	2 539,9	2 624,1
Avskrivningar	127,6	139,3	153,1	161,8	168,8
Verksamhetens nettokostnader	2 247,6	2 539,1	2 615,4	2 701,7	2 792,9
Skatteintäkter	2 263,4	2 341,1	2 479,7	2 639,9	2 775,5
Generella statsbidrag och utjämning	305,3	266,7	276,3	223,8	212,9
Finansiella intäkter	18,3	11,4	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-2,6	-1,0	-1,5	-2,0	-2,0
Finansiella kostnader för pensioner	-22,5	-70,8	-73,2	-30,6	-21,8
Resultat	314,3	8,3	68,9	132,5	174,8
<i>Blandfondsresultat</i>	295,3	16,6	86,4	110,3	148,0
Finansiellt mål	12,2%	0,3%	2,5%	4,6%	5,8%

Balansbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Materiella anläggningstillgångar	2 294,9	2 486,4	2 461,3	2 599,5	2 664,0
Finansiella anläggningstillgångar	217,3	206,1	217,3	217,3	217,3
Summa anläggningstillgångar	2 512,6	2 693,0	2 679,0	2 817,2	2 881,7
Omsättningstillgångar					
Tomtmark för försäljning	152,2	361,6	206,1	307,1	243,1
Fordringar	285,1	50,0	285,1	285,1	285,1
Likvida medel	307,6	50,0	357,6	285,7	385,7
Summa omsättningstillgångar	744,9	461,6	848,8	877,9	913,9
Summa tillgångar	3 257,5	3 154,6	3 527,8	3 695,1	3 795,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	1 784,8	1 544,8	1 862,0	1 994,5	2 169,2
<i>varav årets resultat</i>	314,3	8,3	68,9	132,5	174,8
Skulder					
Avsättningar för pensioner	805,8	833,4	1 012,1	995,5	962,5
<i>varav avsättning pensionsskuld intjänat före 1998</i>	534,5	528,5	560,0	537,8	511,0
Övriga avsättningar	147,0	8,3	147,0	147,0	147,0
Långfristiga skulder	53,1	175,7	153,1	153,1	153,1
<i>varav lån i banker och kreditinstitut</i>	0,0	130,0	100,0	100,0	100,0
Kortfristiga skulder	466,8	592,4	353,6	405,0	363,8
Summa skulder	1 472,7	1 609,8	1 665,9	1 700,7	1 626,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	3 257,5	3 154,6	3 527,8	3 695,1	3 795,6
SOLIDITET	55%	49%	53%	54%	57%

Bilagor

- Befolkningsprognos 2023-2032
- LRP projektportfölj 2024-2028
- Investering och exploatering 2024-2028
- Plan för detaljplanerade bostäder och verksamhetslokaler 2024-2028

Befolkningsprognos

2023-2032

Sektorn för samhällsbyggnad
Zeljko Skakic

BEFOLKNINGSPROGNOS FÖR ÅREN 2023-2032

Bakgrund

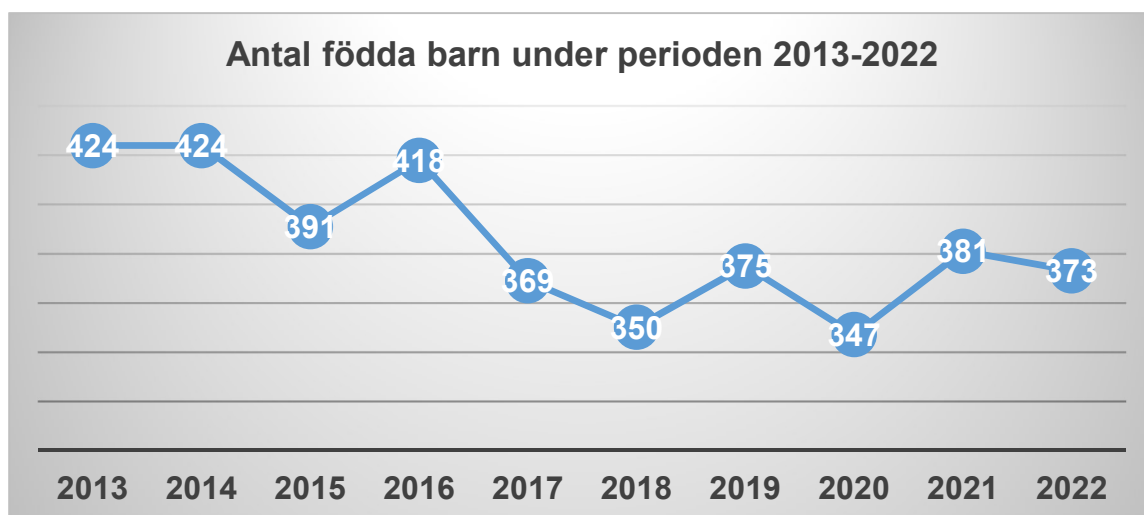
Befolkningsprognosen är en del i långtidsplaneringen och revideras årligen i samband med att budgeten upprättas. Prognosen är ett viktigt verktyg vid bl.a. dimensionering av verksamhet inom skola, omsorg, vård och samhällsplanering.

Befolkningsprognosen bygger på en framskrivning av befintlig befolkning som justerats för in och utflyttningar respektive dödlighet och antalet födda. Bostadsförsörjningsprogrammet innehåller uppgifter på planerat bostadsbyggande de närmaste sex åren. Därefter finns det uppgifter på framtida utbyggnadsmöjligheter. Detta ingår också som en förutsättning i befolkningsprognosen.

Befolkningsprognosen bygger på när bostäderna är färdiga. I snitt den senaste tioårsperioden så har folkökningen varit 2,1 personer per nyproducerad lägenhet. Med hänsyn tagen till beräknat antal födda och döda under den närmaste sexårsperioden (år 2023-2028) och antalet nyproducerade bostäder så beräknas det bli en nettoinflyttning mellan ca 300 och 1200 personer per år. Perioden 2029-2032 bygger på en nettoinflyttning på ca 500 personer per år.

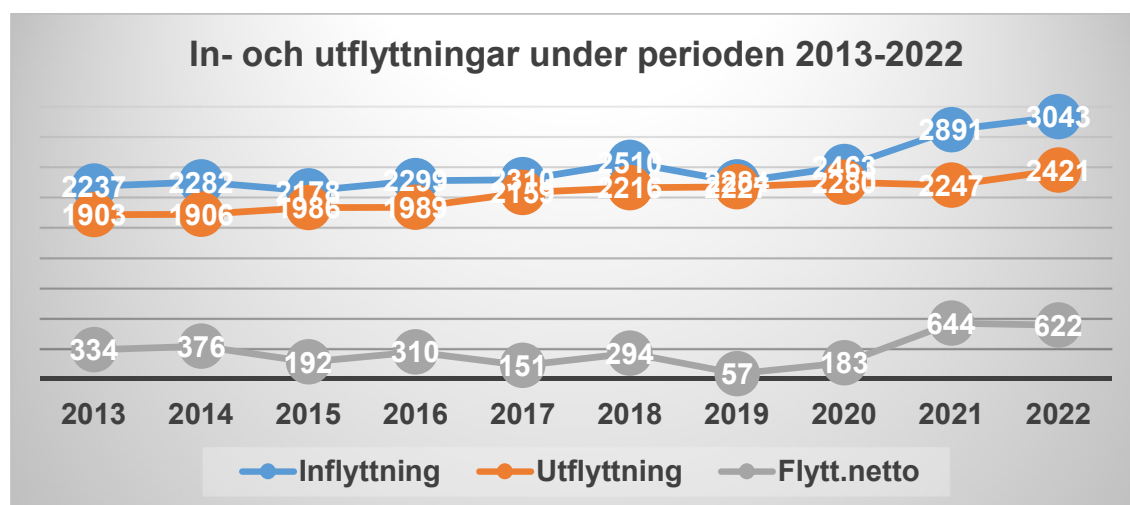
Födelsetal

Härryda kommun har nio procent högre fruktsamhet än riket. Här jämförs antalet födda barn per kvinnor i fertil ålder i Härryda kommun med motsvarande siffror för riket i snitt under den senaste treårsperioden. Antalet födselar varierar med konjunkturerna och de sociala förhållandena som ges för barnfamiljer. Under perioden 2020-2022 ligger födelsetal på samma nivå som under perioden 2019-2021.

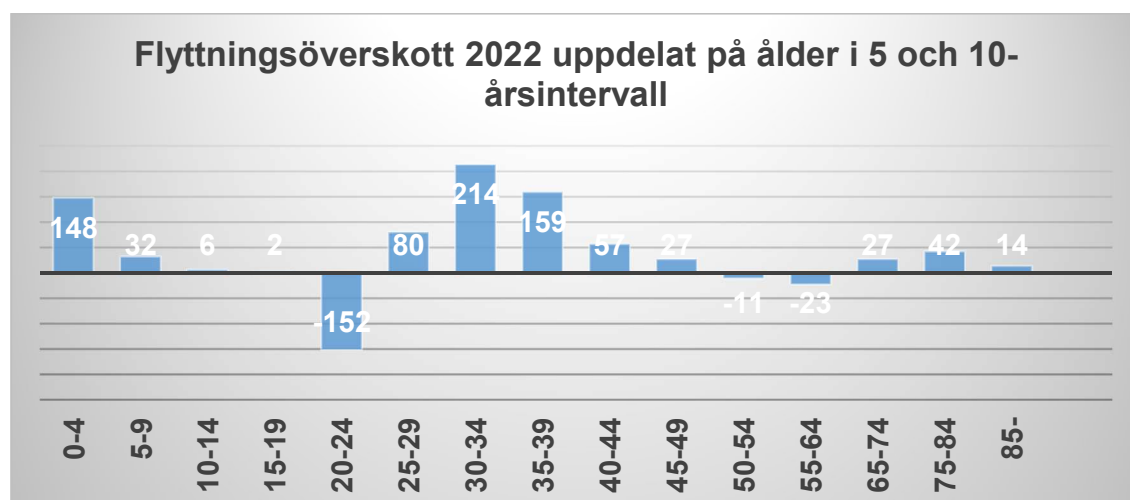

In- och utflyttning

Inflyttningen till kommunen har under de senaste tio åren varierat mellan ca 2200 och ca 3100 personer per år. Utflyttningen från kommunen har under samma tid varierat mellan ca 1900 och ca 2400 personer. Flyttningsnetto har varit ca 650 personer som högst och som lägst 57 personer. Under 2020 och 2021 år har det skett en nettoinflyttning till kommunen på 183 respektive 644 personer. Under år 2022 var den ca 630 personer.

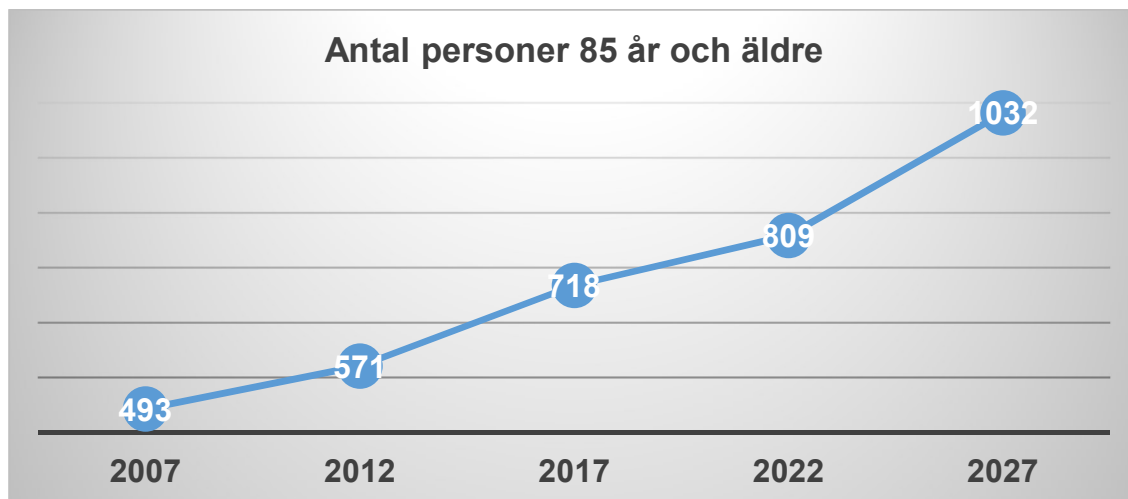
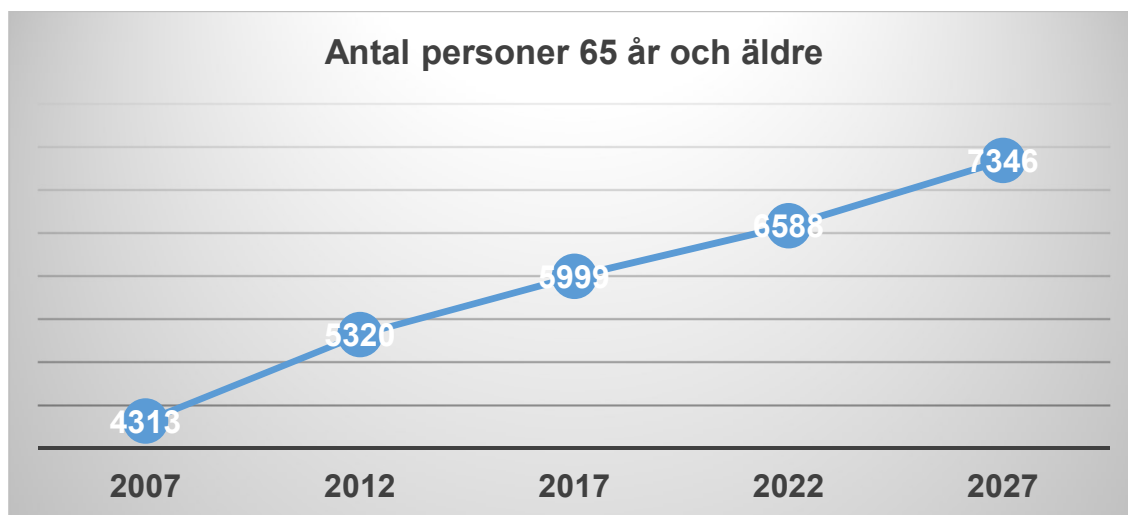

Fördelat på ålderskategorier är det en nettoutflyttning, under år 2022, av ungdomar i åldern 20-24 år och personer i åldersgrupper 50-54 och 55-64 år. Nettoinflyttning är det för personer i åldersgrupper 0-4, 5-9, 10-14, 15-19, 25-29, 30-34, 35-44, 45-49, 65-84, 85 år och äldre och barn och ungdomar i åldrarna 0-14 respektive 15-19 år.

Äldre

Dödlighetsindex för perioden 2020-2022 är sju procent lägre än för riket. Under perioden 2019-2021 var den fyra procent lägre än för riket. Medellivslängden är bland de högsta i landet. Totalt beräknas antalet personer som är 65 år och äldre öka med 12 procent de närmaste fem åren. De senaste fem åren var ökningen tio procent. Antalet personer som är 85 år och äldre har på de senaste fem åren ökat med 13 procent. I prognosen beräknas ökningen bli 28 procent de närmaste fem åren.

Tabeller

På följande sidor redovisas de aktuella tabellerna i prognosen för 2023-2032. Kommunprognosen visar befolkning per ålder och år. Under perioden kommer antalet invånare att öka från idag 39 762 till år 2032 46 931 personer. Därefter finns delområdesprognos per distrikt. Sektorerna har också ett underlag för respektive förskoleområde, rektorsområde, äldreboende/hemtjänstområde. Dessa finns inte i detta material.

KOMMUNPROGNOS

Hela kommunen

Ålder	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0	381	413	412	414	427	438	460	462	466	472	479
1-5	2419	2445	2461	2484	2550	2618	2741	2770	2792	2809	2822
6-15	6253	6128	5994	5936	5825	5859	5841	5813	5825	5887	5886
16-19	2187	2310	2436	2514	2656	2655	2634	2645	2542	2493	2495
20-64	21934	22151	22393	22721	23401	24285	25208	25581	26030	26378	26789
65-84	5779	5907	5975	6064	6196	6314	6514	6653	6777	6944	7034
85-	809	840	891	930	954	1032	1107	1188	1287	1343	1426
Summa	39762	40194	40562	41063	42009	43201	44505	45112	45719	46326	46931

DELOMRÅDESPROGNOS

Befolkningsutvecklingen i olika delområden påverkas av det befintliga fastighetsbeståndets karaktär och av nyproducerade bostäder. I områden med nybyggnation görs antagande om inflytarnas antal och åldersfördelning beroende på bostädernas karaktär. Befolkningsutvecklingen som antagits i prognosen förutsätter att den nybyggnationen som redovisas i bostadsförsörjningsprogrammet, som är viktig grund för delområdesprognosen, genomförs.

Råda distrikt

Ålder	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0	181	192	191	191	204	217
1-5	1090	1108	1091	1080	1145	1222
6-15	3039	2954	2888	2844	2801	2756
16-19	1109	1188	1233	1247	1326	1344
20-64	10732	10865	10935	11095	11650	12173
65-84	2868	2913	2951	2985	3171	3300
85-	466	485	516	538	547	607
Summa	19485	19705	19805	19980	20844	21619

Landvetter distrikt

Ålder	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0	104	113	111	112	113	114
1-5	739	735	740	753	744	735
6-15	1809	1780	1729	1715	1665	1734
16-19	634	656	710	743	774	760
20-64	5831	5856	5978	6100	6178	6451
65-84	1429	1482	1482	1525	1510	1521
85-	173	175	186	195	205	217
Summa	10719	10797	10936	11143	11189	11532

Härryda distrikt

Ålder	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0	28	28	29	29	29	28
1-5	142	155	162	173	179	173
6-15	298	296	304	304	311	313
16-19	113	109	105	110	110	112
20-64	1485	1509	1520	1531	1532	1523
65-84	362	367	371	374	366	358
85-	26	37	45	51	52	52
Summa	2454	2501	2536	2572	2579	2559

Björketorp distrikt

Ålder	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0	66	79	80	80	80	78
1-5	445	443	466	475	478	486
6-15	1099	1090	1065	1065	1042	1047
16-19	327	354	383	410	443	436
20-64	3856	3891	3927	3966	4009	4108
65-84	1119	1145	1171	1179	1149	1133
85-	144	143	145	146	150	157
Summa	7056	7145	7237	7321	7351	7445

Tabeller till:

Lokalresursplan 2024- 2028

Förvaltningens ekonomiska bedömning och underlag
för budget 2024-2026 (-2028)

Projektportfölj Lokalresursplan 2024-2028 (2029-2033)

Verksamhet	Ort	Mark	Volym	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029-2033		Kommentar
				vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	
Förskola			Avd															
<u>Utbyggnad</u>																		
Enebacken II	Mölnlycke	K	6															Inom prioriterad järnvägskorridor. Antagande kv 3, 2024
Tillfälliga avdelningar	Mölnlycke	K	6															Ersättningslokal vid renovering av förskolor i Mölnlycke
Bråta Ängar	Mölnlycke	P	6															Planerat antagande 2024 kv2. Tornstaden och Kålltorps bygg är exploatörer.
Björöd	Landvetter	P	6															Detaljplan antagen, Obos och BoKlok är exploatörer
Slamby	Landvetter	P	5															Antagande kv 3 2024, Hökerums bygg är exploatörer
Ekhagsvägen/Fagerhultsvägen	Hindås	P	6															Privat aktör (NordR) har sökt planbesked för bostäder. I anslutning till ansökan undersöks plats för framtida förskola. Planstart 2023-2025
<u>Avveckling</u>																		
Tillfälliga avdelningar	Mölnlycke	K	6															Aweckling av ersättningslokal vid renovering
Grundskola			Elever															
<u>Utbyggnad</u>																		
Ny skola i norra Landvetter	Landvetter	P/K	600 (P) 450 (K)															Ansökan om planbesked, NCC. Planstart 2023-2025, finns ej tidplan ännu. F-9 (P) F-3 (K). Placering vid Härkeshultsvägen (P) eller annan plats (K).
Ny skola i Lunna	Landvetter	K	550															Ersätter befintlig skola (Lunnaskolan) F-6
Ny skola i Landvetter centrum	Landvetter	K	550															Ersätter befintlig skola (Landvetterskolan) 4-9
<u>Avveckling</u>																		
Lunnaskolan			-400															Awecklas innan nyskola börjar byggas.
Paviljong	Rävlanda		-50															A
Gymnasieskola			Elever															
<u>Utbyggnad</u>																		
Idrottsanläggningar																		
<u>Utbyggnad</u>																		
Omklädningsbyggn, klubblokal	Mölnlycke	K																Avser aktivitetsytan vid Djupedal, erätter planerad klubblokal vid Mölnlycke 1P.
Idrottshall	Mölnlycke	K																Beslut i KF om inköp i mars 2023.
Fridaskolan Idrottshall (Valborgs kulle)	Mölnlycke	P																Fridaskolan behöver en idrottshall för att kunna bedriva gymnasium. Området ligger inom prioriterad järnvägskorridor. Planerat antagande 2024 kv 1.
Ishall och idrottshall	Härryda	K																Planerat antagande 2024 kv 3.
Provisorisk omklädningsbyggnad, ishall	Landvetter	K																
<u>Avveckling</u>																		
Ishall	Landvetter	K																Aweckling av befintlig ishall i Landvetter
Provisorisk omklädningsbyggnad, ishall	Landvetter	K																A
Tillf omklädningsb, klubblokal	Mölnlycke																	A
Särskilt boende			lägenh															
<u>Utbyggnad</u>																		
Planbesked Grönhultsvägen (Bårekulla 1:3/Hälsans hus)	Landvetter	P	60															Altura har fått planbesked för att möjliggöra äldreboende.
Härkeshultsvägen (Tahult 4:2)	Landvetter	P																NCC har fått planbesked för att möjliggöra äldreboende. Planstart är planerad 2023-2025, finns ej tidplan ännu.
Bostad med särskild service funktionsnedsättning			lägenh															
<u>Utbyggnad</u>																		
Gruppboend			6															Gruppboend för 6 personer inkl. personalutrymmen, tvättstuga, gemensamhetsutrymmen osv.

- Förstudie
- Detaljplan
- Projektering/upphandling av bvoacentreorer
- Byggnation/etablering
- Verksamhetsstart
- Tidigareläggning/senarel. möjlig
- P Privat mark
- K Kommunal mark
- A Aveckling

Boenden och beläggning inom socialtjänsten

Vård och omsorg

Särskilt boende	Antal lägenheter	Boende per 2023-04-20
	304	272
Mölnlycke		
Attendo Säteriet	60	32
Ekdalagården	66	66
Hönekulla gård	20	20
Rådahemmet	46	44
Säterigården	24	24
Landvetter		
Bygården	31	31
Östra Bygården	12	12
Rävlanda		
Björkelid	45	43
Korttidsboende	Antal platser	Boende per 2023-04-20
	27	25
Mölnlycke		
Ekdalagården	7	8
Hönekulla gård	20	17

Funktionsstöd

Boende med särskild service	Antal lägenheter	Boende per 2023-04-20
Gruppboendestäder	46	44
Mölnlycke		
Båtsmanstorpet	6	5
Hjorten	5	5
Orrekullen	6	5
Solsten	5	5
Landvetter		
Önneröd sand	6	6
Östra Backa	6	6
Hindås		
Älmhult	6	6
Rävlanda		
Hedgården	6	6

Boende med särskild service	Antal lägenheter	Boende per 2023-04-20
Serviceboendestäder	67	54
Mölnlycke		
Biblioteksgatan	9	8
Enebacken	12	12
Lindbacken	12	9
Lindska	7	7
Stenbrottet	8	6
Landvetter		
Landevi	12	8
Landvetter	7	4

Elever inom grundskolan

Mölnlycke	Båtsman	Djupedal	Ekdala	Furuhäll	Högadal	Skinnefjäll	Säteriet	Vällsjön	Frida
VT23									
Årskurs	7-9	4-9	7-9	F-6	F-6	F-3	F-6	F-6	F-9
Antal elever	187	470	336	366	356	240	325	197	577
HT23									
Årskurs	7-9	4-9	7-9	F-6	F-6	F-3	F-6	F-6	F-9
Antal elever	185	450	342	359	328	228	309	192	558

Landvetter/Härryda	Backa	Eskilsby	Härryda	Landvetter	Lunna	Önneröd
VT23						
Årskurs	F-3	F-2	F-6	1-9	F-3	4-9
Antal elever	239	15	138	818	376	457
HT23						
Årskurs	F-3	F-2	F-6	2-9	F-3	4-9
Antal elever	243	15	134	775	365	456

Östra delarna	Hindås	Fagerhult	Rävlanda	Hällingsjö
VT23				
Årskurs	F-3	4-8	F-9	F-5
Antal elever	234	300	125	419
HT23				
Årskurs	F-3	4-9	F-9	F-6
Antal elever	218	364	143	350

Investering och exploatering 2024-2028

Förvaltningens ekonomiska bedömning och underlag
för budget 2024-2026 (-2028)

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2024-2028

KOMMUNLEDNING OCH STÖDFUNKTIONERNA

SB=Startbesked krävs

SB nr	Proj	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget totalt		Budget 2024		Plan 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028	
			Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
IA91		Hyllor Arkivet		200		200								
IA01		Konstnärlig Utsmäckning		791		791		1 610	1 161	1 539	1 580			
Summa inkomster/utgifter				991	0	991	0	1 610	1 161	1 539	1 580	0	0	1 580
Summa netto					991		1 610	1 161	1 539	1 580				

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2024-2028
SEKTOR FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
 SB=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2024		Plan 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Trafik egna projekt												
IR83	Mölnlycke fabriker inom plan		56 000						5 000				
IR65	Mölnlycke fabriker utanför plan		27 000						5 000				
IR87	Hällingsjö Rävlanda GC-väg		30 000				5 000		5 000				
IR51	Wendelsv Gärdesområdet GC-väg	1 500	20 000		5 000								
IR96	ME Biblioteksvägen upprustning		16 000				5 000		5 000				4 000
IR06	Cirkulation Boråsvägen/Råda		8 000						1 000		3 000		4 000
	Portar/Metallvägen												
IR07	Wendelstrand-Solsten GC -väg	2 500	11 500	2 500	3 000								
IR72	Abborrtjärn	22 000	22 000		14 000		3 000		22 000				
IR94	Bro Konstruktionsvägen		8 000		2 000								
	Löpande åtgärder komponentutbyte												
IR46	Kollektivtrafikåtgärder		500		500		500		500		500		500
IR81	Trafiksäkra Cykel- O Skolvägar		1 500		1 500		1 500		1 500		1 500		1 500
IR39	Trafikmiljöåtgärder		4 000		4 000		4 000		4 000		4 000		4 000
IR90	Reinvesteringar, underhåll verksamhet gata		8 000		8 000		8 000		8 000		8 000		8 000
IR30	Konstruktioner		2 000		2 000		2 000		2 000		2 000		2 000
IR05	Dagvattenåtgärder		2 000		2 000		2 000		2 000		2 000		2 000
IR99	Etableringsskötsel		500		500		500		500		500		500
	Summa egna projekt, Trafik			2 500	42 500	0	31 500	22 000	39 500	0	21 500	0	26 500

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2024-2028
SEKTOR FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
 SB=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2024		Plan 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Trafik, projekt anslutna till exploaterings- projekt <i>Trafik, extra i anslutning till exploateringsprojekt</i>		43 000										
IR36	Mölnlyckemotet-Kollektivtrafik						5 000				10 000		20 060
	<i>Slutredovisningar exploatering, ej likvid</i>												
IT61	Mölnlyckemotet	11 900	11 900				11 900	11 900					
IT50	Landvetters backa - västra	17 900	17 900				17 900	17 900					
IT66	Landvetter centrum 2-3	14 000	14 000	14 000	14 000								
IT67	Landvetter Södra (Magasinsvägens förlängning)	76 000	76 000	76 000	76 000								
IT68	Säteriet Särskilt boende	1 800	1 800	1 800	1 800								
IT70	Enebacken II	55 400	55 400				5 000	5 000	5 000	5 000	50 400	50 400	
IT71	Bocköhalvön	8 600	8 600										
IT63	Valborgskulle - (kommun och PEAB)	11 300	11 300										
IT35	Säteriet Förbo	7 000	7 000	7 000	7 000								
IT37	Björred, Alberts väg	22 500	22 500	7 500	7 500								
IT44	Bråta, Wendelstrand	20 000	20 000	20 000	20 000								
IT08	Älmhult 1:66 m fl. (Hindås, Trädgårdstad)	30 000	30 000									30 000	30 000
IT81	Företagsparken 3	35 000	35 000			9 780	9 780	20 000	20 000	4 900	4 900		
IT01	Slamby 1:27 mnfl	1 600	1 600	1 600	1 600								
IT79	Växthusen	45 000	45 000					22 500	22 500	22 500	22 500		
	Summa nya detaljplaner, Trafik			127 900	127 900	9 780	9 780	77 300	82 300	82 800	92 800	36 300	56 360
	Summa för Trafik totalt			130 400	170 400	9 780	41 280	99 300	121 800	82 800	114 300	36 300	82 860
	Summa netto Trafik			40 000	40 000	31 500	31 500	22 500	22 500	31 500	31 500	46 560	46 560
	S:a netto Övrigt			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Summa inkomster/utgifter för sektorn			130 400	170 400	9 780	41 280	99 300	121 800	82 800	114 300	36 300	82 860
	Summa netto för sektorn			40 000	40 000	31 500	31 500	22 500	22 500	31 500	31 500	46 560	46 560

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2024-2028
SEKTOR FÖR TEKNIK OCH FÖRVALTNINGSSTÖD
SB=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2024		Plan 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Fastighet												
	<i>LRP</i>												
IC35	Ny skola Norra Landvetter		300 000								150 000		150 000
IC89	Ishall, nybyggnad - Isrink med läktare samt träningsrink och idrottshall.		279 000		3 000		180 000		90 500				
IC55	Gruppobstad 6 lägenheter		24 000						2 000		14 000		8 000
	<i>Övrigt inom fastighet</i>												
IC10	Maskiner/redskap				250		250		250			250	250
IC16	Installation fettavskiljare				1 000		1 000		1 000			1 150	1 150
IC20	Komponentutbyte planerat underhåll				58 000		58 000		58 000			58 000	58 000
IC22	Säkerhetslarm				1 200		1 200		1 200			1 380	1 380
IC26	Belysning på Skolgårdar och Gangstråk				250		250		250			290	290
IC37	Belysning på Forskolegårdar				300		300		300			345	345
IC44	Byte till LED belysning				500		500		500			575	575
IC53	Bostadsrätter renovering				1 000		1 000		1 000			1 000	1 000
IC60	Verksamhetsanpassning				2 000		2 000		2 000			2 000	2 000
IC65	Upprustning gårdar skolor/forskolor				2 000		2 000		2 000			2 000	2 000
IC66	Upprustning utemiljö				2 000		2 000		2 000			2 000	2 000
IC67	Ombyggnad kök				1 500		1 500		1 500			1 500	1 500
IC68	Lokalanpassning förskola				700		700		700			805	805
IC69	Lokalanpassning grundskola				700		700		700			805	805
IC85	Garantiarbeten				500		500		500			300	300
IC90	Upprustning av värme- och ventilationsanläggningar				1 000		1 000		1 000			1 150	1 150
IC95	Energomställning				2 000		2 000		2 000			2 300	2 300
IC97	Installation av reservkraftverk		18 200		5 100		5 400		500			500	500
IC12	Råda Säteri, stenmurar och gångstråk				500		500		500			500	500
IC74	Utveckling Råda Säteri etapp 2				2 000		2 000		2 000			2 000	2 000
IC98	Utbyte server kameraövervakning											50	50
	Summa Fastighet			0	85 500	0	262 800	0	169 900	0	242 400	0	235 350
	Ledning												
IC01	Kontorsinventarier TOF				100		100		100			100	100
	Summa Ledning			0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
	IT												
IB02	Infrastruktur				4 750		5 100		3 600			8 300	5 500
	Summa IT			0	4 750	0	5 100	0	3 600	0	8 300	0	5 500

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2024-2028
SEKTOR FÖR TEKNIK OCH FÖRVALTNINGSSTÖD
SB=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2024		Plan 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Service												
IC02	Inventarier husansvarig		100		100		100		100		100		
IC99	Elektrifiering fordonsflotta		1 550		1 150		1 350						
IF01	Maskiner, inventarier o fordon (fritidsanläggningar)		300		3 400		200				300		400
IF04	Maskiner, fordon, redskap och inventarier (trafikanläggningar)		200		2 800		200				3 000		400
IF21	Upprustning lekturymmen		200				400						500
IF30	Upprustning av badplatser		200				300						500
IF45	Upprustning spår och ridstigar				300						400		
IF62	Inköp av issskötselmaskiner						2 500						
IF63	Inventarier till personalrum i ny ishall						500						
IF35	Upprustning och byte av konstgräs, Djupeadal A-plan		7 000										
IF66	Upprustning och byte av konstgräs, Djupeadal B-plan						7 000						
IF67	Upprustning och byte av konstgräs, Rävlanda										7 000		
IF68	Nytt konstgrässystem Säteriets närdrottsplats						500						
	Summa Service	0	9 550	0	7 750	0	13 050	0	10 800	0	10 800	0	1 800
	Städ												
IC05	Tvätt- och städmaskiner		500		500		500		500		500		500
IC08	Städmaskin ishall + idrottshall						250						
IC04	Inköp av städrobot		500										
	Summa Städ	0	1 000	0	500	0	750	0	500	0	500	0	500
	Måltid												
IC07	Maskiner och inventarier måltidsservice		500		500		500		500		500		500
	Summa Måltid	0	500	0	500	0	500	0	500	0	500	0	500
	Summa inkomster/utgifter för sektorn	0	101 400	0	276 750	0	187 900	0	262 600	0	262 600	0	243 750
	Summa netto för sektorn	101 400		276 750		187 900		262 600		243 750			

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2024-2028
SEKTOR FÖR UTBILDNING, KULTUR OCH FRITID
 SB=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2024		Plan 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
ID01	Ledning Inventarier				1 000		100				100		100
	Summa ledning			0	1 000	0	100	0	100	0	100	0	100
ID01	Förskola Inventarier				2 800		2 400		2 400		2 400		2 400
	Summa förskola			0	2 800	0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400
ID01	Grundskola Inventarier				5 400		5 400		5 400		5 400		5 400
IH15	Ny skola Landvetter				0		0		0		0		12 000
	Summa grundskola			0	5 400	0	5 400	0	5 400	0	5 400	0	17 400
ID01	Gymnasium Inventarier				2 050		2 050		2 050		2 050		2 050
	Summa gymnasium			0	2 050	0	2 050	0	2 050	0	2 050	0	2 050
ID01	Elevhälsa och utveckling Inventarier				100		100		100		100		100
	Summa elevhälsa och utveckling			0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
ID01	Kultur och fritid Inventarier				1 250		1 250		1 250		1 250		1 250
IE11	Ishall Härryda				0		0		8 000		0		0
IE13	Inventarier idrottshall Mölnlycke				1 500		1 500		0		0		0
	Summa kultur och fritid			0	2 750	0	1 250	0	9 250	0	1 250	0	1 250
	Summa inkomster/utgifter för sektorn			0	14 100	0	11 300	0	19 300	0	11 300	0	23 300
	Summa netto för sektorn			14 100		11 300		19 300		11 300		23 300	

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2024-2028
SEKTOR FÖR SOCIALTJÄNST
 SB=Startbesked krävs

SB nr	Proj Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2024		Plan 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	IK.12 Reinvesteringar				2 400		2 400		2 400		2 400		2 400
Summa inkomster/utgifter för sektorn				0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400
Summa netto för sektorn				2 400		2 400		2 400		2 400		2 400	

**Exploateringsverksamhet 2024-2028-∞
SEKTORN FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
Exploatering på kommunal mark**

Benämning	Projektkalkyl		Ingående balans 2023		Kalkyl/Prognos 2023		Kalkyl 2024		Kalkyl 2025		Kalkyl 2026		Kalkyl 2027-∞		Kalkyl 2028-∞	
	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.
Verksamhetsmark																
Hindås Industriområde (Vattenverket)	-9 726	11 094	1 368													
Mölnlyckemotet	-30 930	15 040	-15 890	4 491	4 491											
Ishäll och Travelpark Assmundst	-8 600	13 700	5 100	1 194	704											
Företagsparken III	-161 500	142 439	-19 061	939	939											
Bårhults Företagspark	-79 300	52 200	-27 100	1 487	953											
Summa Verksamhetsmark	-290 056	234 473	-55 583	18 715	14 515	5 881	9 915	40 649	43 430	51 150	38 500	-61 500	-23 000	38 500	-91 000	19 000
Netto Verksamhetsmark				14 515		-13 988	3 815	38 049	7 720						-72 000	
Mark för bostäder																
Landvetters Backa	-87 800	90 200	2 400	47	47											
Landvetter Centrum	-172 895	162 844	-10 051	17 390	-18 635											
Bocköhalvön	-20 476	18 590	-1 886	2 713	2 713											
Idrottsgatan Mölnlycke	-114 221	68 080	-46 141	53 410	-14 241											
Landvetter Södra	-13 000	7 200	-5 800	146 095	125 157											
Säteriet, Särskilt Boende	-115 100	98 400	-16 700	1 740	-7 683											
Fåbeacken II	-48 117	44 200	-3 917	7 749	7 749											
Ådalborgs Kulle	-40 000	25 000	-15 000		0											
KOPP Bostäder P-hus i Mölnlycke	-1 000	1 000	0	75	75											
Landvetter 6:638,6:107 m.fl.	-2 500	2 500	0	957	427											
Bostäder vid Almhultsvägen	-612 609	515 514	-97 095	230 176	95 609											
Summa mark för bostäder	-97 095			95 609		618	50 900	62 920	-71 701	64 133	-51 608	-27 193	-16 100	24 415	-46 750	30 650
Netto mark för bostäder																
Totalt Exploatering brutto	-902 665	749 987	-152 678	248 891	110 124	59 001	75 935	111 059	-179 264	115 283	-113 108	62 915	-137 750	49 650	-88 100	
Totalt Exploatering netto				110 124		-13 370	54 715	100 969	-63 981							

**Exploateringsverksamhet 2024-2028-∞
SEKTORN FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
Exploatering på privat mark**

Benämning	Projekt kalkyl			Kalkyl/Prognos 2023		Kalkyl 2024		Kalkyl 2025		Kalkyl 2026		Kalkyl 2027-∞		Kalkyl 2028-∞	
	Ink.	Utg.	Res.	ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.
Verksamhetsmark															
EDP Fläskebo avfallsanläggning	-2 500	2 500	0	-1 250	1 250	-625	625								
EDP Gökskulla 3:33 Bråta 2:106 Bårhult 1:112 (Nextstep/Balder)	-83 500	2 500	-81 000	-1 250	1 250	-81 625	625								
EDP Fåxhult 1:33	-2 000	2 000	0			-660	660	-660	660	-680	680				
Summa Verksamhetsmark	-88 000	7 000	-81 000	-2 500	2 500	-82 910	1 910	-660	660	-680	680	0	0	0	0
Netto Verksamhetsmark		-81 000		0		-81 000		0		0		0		0	
Mark för bostäder															
EDP Säteriet, Förbo	-8 764	5 985	-2 779	-5 824	3 150	-4 000	4 000								
EDP Bråta, Wendelstrand	-700	700	0	-300	300	-200	200	-200	200						
EDP Björrod, Alberts väg	-21 000	21 000	0	-8 000	8 000	-10 000	10 000	-3 000	3 000						
EDP Växthusen	-47 650	47 650	0	-1 000	1 000	-1 000	1 000	-650	650	-22 500	22 500	-22 500	22 500		
EDP Slamby	-1 600	1 600	0	-530	530	-540	540								
EDP Bårekulla 1:3	-2 000	2 000	0	-660	660	-660	660	-680	680						
Summa mark för bostäder	-81 714	78 935	-2 779	-16 314	13 640	-16 400	16 400	-4 530	4 530	-22 500	22 500	-22 500	22 500	0	0
Netto mark för bostäder		-2 779			-2 674	0		0		0		0		0	
Totalt Exploatering brutto	-169 714	85 935	-83 779	-18 814	16 140	-99 310	18 310	-5 190	5 190	-23 180	23 180	-22 500	22 500	0	0
Totalt Exploatering netto		-83 779			-2 674	-81 000		0		0		0		0	

* EDP slutredovisas årligen vilket innebär att det inte finns något belopp att balansera mellan åren.

Produktionsplan för detaljplaner 2024–2028

Bostäder och verksamheter

Innehåll

Inledning	3
Bostäder	4
Mölnlycke.....	4
Pågående planer – bostäder	4
Positiva planbesked – bostäder	5
Landvetter-Eskilsby – bostäder.....	6
Pågående planer – bostäder	6
Positiva planbesked – bostäder	7
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö – bostäder	8
Pågående planer – bostäder	8
Positiva planbesked – bostäder	9
Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner – bostäder ...	10
Sammanfattning bostäder	11

Planberedskap antal nya bostäder 2024–2028	11
Planerade byggstarter för bostäder 2024–2028 inklusive kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner	12
Verksamheter	13
Mölnlycke.....	13
Pågående planer	13
Landvetter-Eskilsby.....	14
Pågående planer	14
Härryda	15
Pågående planer	15
Positiva planbesked.....	16
Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner.....	16
Sammanfattning verksamheter	17

Inledning

Produktionsplan för bostäder och verksamheter 2024–2028 utgör ett verktyg för kommunen att prioritera vilka bostadsprojekt samt mark för verksamheter som ska genomföras inom tidsperioden.

Produktionsplanen utgör därmed underlag för planering av detaljplaner, kommunala investeringar i form av vägar, vatten- och avloppsledning samt annan kommunal infrastruktur och service. Produktionsplanen uppdateras årligen med kända projekt för bostad- och verksamhetsutbyggnad och utgör ett planeringsunderlag för politikens budgetarbete och kommunens befolkningsprognos.

Kommunfullmäktige har antagit mål för god ekonomisk hushållning där målet är att bostadsbyggandet ska utformas så att en befolkningsökning på 1,5 % kan mötas med alla bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer. För att nå tillväxtnål om 1,5 %, det vill säga 600 invånare, krävs en faktisk byggnation av minst 250 nya bostäder per år, eller 1250 bostäder 2024–2028. Det krävs en planberedskap på minst 500 nya bostäder per år, eller 2500 bostäder 2024–2028 vid normalhögkonjunktur.

Nedanstående tabeller redovisar bedömd bostads- och verksamhetsutbyggnad och inte den faktiska byggnationen som kommer att ske. Totalt innefattar förslaget till produktionsplan för 2024–2028 cirka 4800–5000 nya bostäder samt sju nya detaljplaner för

verksamhetsområden med mera. Totalt omfattar verksamhetsområdena cirka 120 hektar mark.

Förklaring till tabellerna

I tabellerna finns uppgifter om projektnamn, fastighetsbeteckning och vem som planerar att bygga (Exploatör). När Härryda kommun står som exploatör är kommunen markägare. Därefter följer information om antalet bostäder eller mängden verksamhetsmark som projektet kommer att generera. Efterföljande kolumner visar när detaljplanen förväntas antas samt förväntad byggstart och eventuell utbyggnadstakt om bostadsutbyggnaden är fördelad på flera år. Respektive detaljplans komplexitet bedöms som Låg (L), Medel (M) eller Hög (H). Detaljplanernas komplexitet bedöms utifrån förväntad resursåtgång och utgör ett viktigt inslag för sektorn för samhällsbyggnads behovsutredning. Tabellerna är uppdelade i kommunalt drivna detaljplaner och exploatörsdrivna detaljplaner (EDP).

Tabellerna är uppdelade i fyra geografiska områden; Mölnlycke, Landvetter-Eskilsby, Härryda samt Hindås-Rävlanda-Hällingsjö. Pågående detaljplaner samt de detaljplaner som fått positiva planbesked men där detaljplanearbetet inte påbörjats än redovisas i separata tabeller. Inkomna men inte beslutade planbesked redovisas inte.

Bostäder

Mölnlycke

Pågående planer – bostäder

Namn	Exploator	Antal bostäder	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart					Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
				2024	2025	2026	2027	2028	
Bråta Ängar, Bråta 2:151 m.fl.	Tornstaden Bråta AB, Haga Storby i Mölnlycke AB, Bråta Ängar Fastighets AB	550	2023			150	200	200	H
Enebacken II, Kullbäckstorp 1:4 m.fl.	Skanska, kommunen, privata fastighetsägare	300	2024			200	100		H
Valborgs kulle - Kullbäckstorp 2:470 m.fl.	PEAB, kommunen	200	<i>pausad</i>						H
EDP									
P-hustomten, del av Kindbogården 1:60	MAMA Mölnlycke 1 AB	150	2025				150		M
Summa inom perioden 2024–2028		1000				350	450	200	

Positiva planbesked – bostäder

Bostäder	Exploator	Antal bostäder	Preliminär start	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart	Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
Bostäder Mölnlycke C, Hulebäck 1:603 och 1:586	Förbo	70	2023	2025	2027	H
Bostäder mm Mölnlycke C, Kindbogården 1:124	Hemsö	60	2023	2025	2027	H
Bostäder mm Mölnlycke C, Hulebäck 1:23 och 1:604	Wallenstam	170	2023	2025	2027	H
Bostäder mm, Folkets hus, Hönekulla 1:24	Funkisfabriken AB	85	2025	2026	2027	H
Del av Mölnlycke fabriker, Mölnlycke 1:168	Wallenstam	75	2024	2028	2029	M
Bostäder vid Hålsjöarna, Bråta 2:9 m.fl. (program + detaljplaner)	Tornstaden och kommunen	2 000	Program 2026	2030	2031	H
EDP						
Delning villatomt, Hönekulla 1:96	Privatperson	1	2023	2024	2024	L
Delning villatomt, Kullbäckstorp 2:274	Privatperson	1	2023	2024	2025	L
Summa inom perioden 2024–2028		462				

Landvetter-Eskilsby – bostäder

Pågående planer – bostäder

Namn	Exploatör	Antal bostäder	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart					Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
				2024	2025	2026	2027	2028	
Skällsjöås, Björröd 1:13 m.fl	Privata fastighetsägare	10	2024		10				M
Landvetter centrum kvarter 4–6	Kommunen	<i>(prel. 200)</i>	<i>Avvaktar utredning överdäckning</i>						H
F.d. Borgåsens och Lunnakullens förskolor Landvetter 6:638 och 6:107	Kommunen, Hagbergs	15	2024				15		L
EDP									
Bostäder norr om Landvettersjön, Slamby 1:27	Hökerum	350	2024			175	175		H
Bostäder vid Växthusen, Landvetter 6:15 m.fl.	Tornstaden	300	2024			50	100	50	H

Logistik och bostäder Link 40, Bråta 2:153 m.fl.	Next Step	80	2024				80		H
Landvetter Södra DP1	LSUAB	600	2025			100	200	300	H
Summa inom perioden 2024–2028		1255			10	325	570	350	

Positiva planbesked – bostäder

Bostäder	Exploatör	Antal bostäder	Preliminär start	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart	Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
Bostäder m.m. Tahult 4:2	NCC	20	2023	2025	2027	H
Bostäder, Snåkered 2:22 och 10:1	Veidekke	100	2026	2028	2030	H
Bostäder, Snåkered 3:50 m.fl. Chalmers Golfklubb	Källtorps Projektstyrning AB	150	2025	2027	2029	M
Äldreboende vid Hälsans hus, Bårekulla 1:3	NREP/Altura	60	2023	2025	2026	M
Summa inom perioden 2024–2028		80				

Hindås-Rävlanda-Hällingsjö – bostäder

Pågående planer – bostäder

Namn	Exploator	Antal bostäder	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart					Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
				2024	2025	2026	2027	2028	
Bocköhalvön, Hindås 4:33 m.fl.	Kommunen, Hindås Villastad, Cederfors, privata fastighetsägare	80	2023		60	20			H
Älmhultsvägen (Hindås), Älmhult 1:4 och 1:76	Sverigehuset, kommunen	300	2025				160	100	H
Rävlanda Sanatorium, Rävlanda 1:8 och 1:24	Conmore Ingenjörbyrå	80	2026					40	H
Summa inom perioden 2024–2028		380			60	20	160	140	

Positiva planbesked – bostäder

Bostäder		Antal bostäder	Preliminär start	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart	Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
Bostäder, Bråtares 1:106 (Rävlanda)	Kålltorp Projektutveckling AB	50	2024–2025	2026–2028	2029	M
Fagerhultsvägen, Hindås 1:124	Nordr	40	2024–2025	2027–2028	2029	M
Summa inom perioden 2024–2028		-				

Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner – bostäder

Ort	Detaljplan	Kvarvarande antal bostäder (cirka)	Kvarstående % av totalen (cirka)
Mölnlycke	P 2021/7 Säteriet EDP	300	100
	P 2021/2 Wendelsstrand	850	100
	P 2020/1 Säteriet (SÄBO-planen)	80–100	100
	P 2018/5 Mölnlycke fabriker	165	25
	Abborrtjärnsvägen (överklagad, ej laga kraft)	20	100
Landvetter-Eskilsby	P 2022/1 Alberts ängar	150–300	100
	P 276 Landvetters-Backa Västra	40	100
Härryda	-	-	-
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	-	-	-
TOTALT		1605–1775	

Sammanfattning bostäder

Planberedskap antal nya bostäder 2024–2028

Ort	Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner	I pågående detaljplaner	Positiva planbesked Bostäder	Totalt	Andel % av totalen (cirka)
Mölnlycke	1415–1435	1000	462	2877–2897	59
Landvetter-Eskilsby	190–340	1255	80	1525–1675	34
Härryda	-	-	-	-	-
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	-	380	-	380	7
TOTALT	1605–1775	2635	542	4782–4952	100

Planerade byggstarter för bostäder 2024–2028 inklusive kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner

Byggstarter	2024	2025	2026	2027	2028
Mölnlycke	75	375	720	720	570
Landvetter-Eskilsby	100	80	375	645	410
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	-	60	20	160	140
TOTALT	175	515	1115	1525	1120

Verksamheter

Mölnlycke

Pågående planer

Plan	Exploator	Omfattning BYA/Mark	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart	Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
Mölnlycke Företagspark 3, Solsten 1:19 m.fl.	Kommunal mark	35 ha 55 000 BYA	2024	2025	H
Fridaskolan, Kullbäcktorp 2:268	SBB	2,8 ha 6880 BYA	2024	2024–2025	H
TOTALT		Ca 38 ha Ca 62 000 BYA			

Landvetter-Eskilsby

Pågående planer

Plan	Exploator	Omfattning BYA/Mark	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart	Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
Logistik och bostäder, Bråta 2:153, Link 40	Next Step	80 ha 240 000 BYA	2024	2026	H
Avfallsanläggning Renova, Hålsås 1:8	Renova	81 ha 60 000 BYA	2024	2026	M
TOTALT		161 ha 300 000 BYA			

Härryda

Pågående planer

Plan	Exploator	Omfattning BYA/Mark	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart	Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
Verksamheter och logistik, Fäxhult 1:33	Samgräv, Bellman group	27 ha 135 000 BYA	2027	2030	H
Verksamheter, logistik, Bugärde 11:1 m.fl. Program och detaljplan	Bugärde utveckling AB	120 ha 600 000 BYA	2027	2030	H
Ishall, P-hus, hotell, verksamheter, Assmundtorp 2:9 m.fl.	Kommunen, Kålltorp Projektutveckling	8 ha 25 000 BYA	2025	2026	H
TOTALT		155 ha 760 000 BYA			

Positiva planbesked

Område	Exploatör	Omfattning mark/byggnadsarea (BYA)	Preliminär start	Preliminärt antagande	Förväntad byggstart	Komplexitet Låg (L), Medel (M), Hög (H)
Airport City 5, logistik, verksamheter, Björred 1:212	Swedavia	35 ha 12 000 BYA	2023	2026	2027	H
TOTALT		35 ha 12 000 BYA				

Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner

Område	Detaljplan	Kvarvarande byggrätt i byggnadsarea	Kvarstående % av totalen (cirka)
Mölnlycke	P 245 Djupedalsäng/Stenbrottet	2100	100
	Mölnlyckemotet (överklagad, ej laga kraft)	20 000	100
Landvetter-Eskilsby	P 264 Bårhults företagspark	6600	30
	P 98 Björreds industriområde	5580	30
Härryda	-	-	-
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	Hindås vattenverk	4500	50
TOTALT		38 780	

Sammanfattning verksamheter

Ort/område	Kvarvarande byggrätter i byggnadsarea	Pågående detaljplaner i byggnadsarea	Positiva planbesked i byggnadsarea	Totalt i byggnadsarea	Andel % av totalen
Mölnlycke	22 100	62 000	-	84 100	7
Landvetter-Eskilsby	12 180	300 000	-	312 180	27
Härryda	-	760 000	12 000	772 000	65
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	4500	-	-	4500	0,4
TOTALT	38 780	1 122 000	12 000	1 172 780	100

Till styrande politiker och förvaltningens ledningsgrupp i Härryda kommun

Vision Härryda vill göra ett medskick till ovanstående om synpunkter till budgeten 2024 och framåt.

Visions medlemmar går till jobbet varje dag för att välfärden ska fungera. Deras insatser är nödvändiga för samhället, och det ska märkas på lönen.

Vision Härryda vill påminna er om att hålen som redan gapar tomma i flertalet av våra yrkesgrupper inom kommunen, svårigheter som redan finns är att rekrytera i många av dessa yrkeskategorier.

Svaret från många av de som lämnar sina anställningar är att lönen inte är tillräcklig. Hur vill Härryda kommun att vi ska rekrytera och behålla personal om vi låter våra medarbetare tappa ytterligare mot marknaden. 4,1% 2023 och 3,3% 2024, hur ska vi komma ikapp, hur ska vi kunna matcha detta i framtida rekryteringar?

2023 fick Visions medlemmar 2,9% och med vc-potten 3,11% på totalen. Men det är långt ifrån alla Visions medlemmar som fått ta del av den potten och en löneökning på 2,9%.

Nu är det dags att satsa på löner som räcker att leva på! Vi förväntar oss löneökningar som ligger i linje med märket och övriga arbetsmarknaden åren som kommer framöver.

Fortsatt fokus inom barn och Familj något som Visions Härryda anser är ett måste. Vi har tidigare påtalat för kommunalråden i ett möte december 2022 att det är dags att påbörja arbeten med arbetstidsförkortning för att medarbetarna inom denna verksamhet kan få återhämtning utan att tumma på familjelivet och hälsan.

Antalet socialsekreterare behöver bli fler. Det behöver bli färre antal ärenden per socialsekreterare. Tid och utrymme för återhämtning och reflektion är nödvändigt för socialsekreterarna. De behöver tid för att kunna fatta kloka beslut som är gynnsamma för barnen och deras familjer. För att ha en effektiv organisation och göra ett effektivt arbete vilket är vad ledningen önskar krävs det att arbetsgruppen är intakt och stabil samt att det finns en rimlig arbetsmängd. För att vi ska få våra socialsekreterare att stanna i vår kommun så behöver vi börja utreda hur vi kan få till sex timmars arbetsdag för denna verksamhet.

Härryda, det är här vi vågar och det är här möjligheterna finns!

Jennie Andersson
Ordförande
Vision Härryda

Datum
2023-05-31

Kommunfullmäktiges presidiums förslag till debattregler för ärende om budget 2024 med plan för 2025-2026 samt mål och inriktningar för Härryda kommun

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att varje parti som är representerat i fullmäktige reserveras tid för inledningsanförande om maximalt fem minuter. Partierna disponerar tiden fritt och kan fördela den på flera talare i partigruppen om så önskas.

Efter inledningsanförandena råder fri talartid.

Ordning på inledningsanförandena föreslås enligt följande:

1. Moderaterna (M)
2. Socialdemokraterna (S)
3. Sverigedemokraterna (SD)
4. Centerpartiet (C)
5. Miljöpartiet De Gröna (MP)
6. Vänsterpartiet (V)
7. Liberalerna (L)
8. Kristdemokraterna (KD)
9. Sportpartiet (SP)
10. Kommunpartiet (KP)